



Plejeplan for Gulstav Mose, Sydlangeland

2018-2033

Med forslag til pleje og formidling

Fugleværnsfonden 2018

Kolofon

Plejeplan for Gulstav Mose, Sydlangeland. 2018-2033

Version 2

Udgivet af: Fugleværnsfonden
Vesterbrogade 140
1620 København V

Rådgiver: Natur360
Marielundvej 32C
2730 Herlev



Udarbejdet af: Johanne Bak og Anders N. Michaelsen, Natur360

Fotos: Johanne Bak og Anders N. Michaelsen, Natur360, med mindre andet er angivet i billedteksten

Forside: Udsigt fra fugletårnet, skotsk højlandskvæg (Natur360) og Maj-Gøgeurt (Allan Gudio Nielsen/Fugleværnsfonden (C))

Kvalitetssikret af: Søren Ring

Godkendt af: Fugleværnsfondens sekretariat

Kilder: Kort indeholder data fra Kortforsyningen

Plejeplanen er den del af projektet EU LIFE Rare Nature - Restaurering af sjældne våde naturtyper i Syddanmark, for Fugleværnsfondens andel af delprojekt 10 Gulstav Mose.

Projektkode: EU LIFE11 NAT/DK/00894



| | |
|--|-----------|
| Indhold | |
| Resume | 4 |
| Formål og baggrund | 5 |
| Fugleværnsfonden | 5 |
| Eksisterende forhold | 6 |
| Beliggenhed og ejerforhold | 6 |
| Beskyttelsesforhold | 7 |
| Hydrologiske forhold og perspektiver | 9 |
| Drift og naturpleje | 12 |
| Rekreative forhold/aktiviteter | 14 |
| Fugle | 18 |
| Bilag IV-arter | 20 |
| Andre naturværdier | 20 |
| Målsætninger og virkemidler | 23 |
| Principper, vurdering og målsætning | 23 |
| Plejeanvisninger | 26 |
| Delområde 1: Centrale moseområder | 27 |
| Delområde 2: +/- Lysåbne kærømråder mod nord og øst | 29 |
| Delområde 3: Overdrev mod sydøst | 32 |
| Delområde 4: Ved Gulstav Vesterskov | 35 |
| Overvågning | 38 |
| Referencer | 39 |
| Bilag I - Ynglebestand 2011-2017 | 40 |
| Bilag II - Artsliste Bioblitz 2015 | 42 |

Resume

Fugleværnsfonden købte i 1971 Gulstav Mose for at genskabe og bevare mosens rige natur og fugleliv og på sigt skabe de bedst mulige livsbetingelser for mosens ynglende og rastende fugle. Reservatet er ca. 7 ha stort og ligger helt ude på spidsen af Sydlangeland, umiddelbart nord for Dovns Klint.

Der er siden købet foretaget naturpleje i form af rydning af både vedplanter, krat og rørsump med Tagrør og Hvas avneknippe.

Denne plejeplan tager afsæt i reservatets nuværende tilstand og kommer med forslag til pleje de kommende ca. 15 år. Reservatet er inddelt i 4 delområder der særskilt vil blive gennemgået mht. områdets nuværende tilstand, målsætninger og konkrete plejeforslag.

Plejeplanen for Gulstav Mose skal, med afsæt i netop dette reservats særpræg og potentiale, understøtte Fugleværnsfondens overordnede strategi og visioner, såvel som målsætningen i EU LIFE projektet f.s.v. naturtypen Hvas avneknippe mose. Det betyder, at der i reservatet Gulstav Mose særligt vil være fokus på at bevare og udvide arealerne med hvas avneknippemose, men i balance med mosaikken af andre naturtyper herunder bl.a. rørsump som attraktive levesteder for særligt ynglende rørdrum og rørhøg. Derudover vil der være et stort fokus på de botaniske værdier i reservatet, da det rummer såvel et mindre overdrev (6210) som en del rigkær med meget store bestande af orkideen Maj-Gøgeurt samt den truede naturtype kalkrige moser og sumpe med Hvas avneknippe (* 7210).

Den dominerende plejeform i reservatet er afgræsning, hvilket det også fremover bør være.

EU-LIFE projekt - "Rare nature" (Life 70)

Fugleværnsfonden er i samarbejde med 7 kommuner og Naturstyrelsen Fyn i gang med et større EU-LIFE-projekt om restaurering af sjældne våde naturtyper. Projektet skal gerne være med til at sikre højmoser, rigkær og andre sårbare mosetyper. Projektet blev sat i gang i 2012 og afsluttes i 2018. Fugleværnsfonden er med i projektet med netop Gulstav Mose, med fokus på en habitatnaturtype (7210 *- Kalkrig mose med Hvas Avneknippe). Denne plejeplan indgår som en del af rapporteringen til EU for, hvordan Fugleværnsfonden fremadrettet vil sikre og drifte de naturtyper der indgår i dette EU LIFE projekt. Der vil derfor være særligt fokus på netop plejetiltag der vil tilgodese denne naturtype.



Formål og baggrund

Fugleværnsfonden

Fugleværnsfonden er en økonomisk selvstændig fond, der blev stiftet af Dansk Ornitologisk Forening (DOF) i 1966. Midlerne til opkøb og pleje kommer fra testamentariske gaver, tilskud fra fonde og legater samt fra private bidrag, der især er indsamlet blandt DOF's medlemmer.

Opkøb og pleje af naturen har vist sig at være en effektiv og varig måde at sikre fristeder til fuglene. Fugleværnsfondens 22 naturreservater (se kort 1) på i alt ca. 1000 ha, rummer nogle af Danmarks mest fuglerige og truede naturtyper: ubeboede småøer, lavvandede kyster og strandsøer, enge og moser, rørskove, krat og naturskov - områder af national eller international betydning. Dermed er reservaterne også af stor betydning for mange andre organismegrupper.

Fugleværnsfondens formål er:

- At værne om den danske fuglefauna ved at medvirke til at bevare eller skabe vigtige fuglelokaliteter, navnlig for truede og sårbare arter
- At gennemføre naturformidling fra Fondens reservater
- At støtte projekter, der bidrager til at bevare danske yngle- og træk fugle samt deres levesteder under disse fugles ophold i Danmark

De fleste af områderne er åbne for besøgende, og der er mange steder etableret gangbroer, stier, fugletårne og skjul, der sikrer, at publikum har gode muligheder for at opleve områderne.

Til flere af reservaterne er knyttet lokale, frivillige arbejdsgrupper, der står for det daglige tilsyn og desuden udfører målrettet praktisk naturpleje, opsætter redekasser, tæller fuglene, arrangerer guidede ture i områderne m.m.

Ud over at sikre og forbedre vigtige fuglelokaliteter ønsker Fugleværnsfonden at vise i praksis, hvilke resultater, der kan opnås med en bæredygtig forvaltning og en målrettet pleje af naturen.

Fugleværnsfonden har fået udarbejdet mere eller mindre omfattende plejeplaner med retningslinjer for daglig drift, formidling og formulering af kort- og



Kort 1. Fugleværnsfondens reservater; 1: Nivå Bugt Strandenge; 2: Vaserne; 3: Gundsømagle Sø; 4: Ravnstrup Sø; 5: Ægholm; 6: Nyord Enge; 7: Barup Sø; 8: Saksfjed-Hyllekrog; 9: Naskov Indrefjord; 10: Gulstav Mose; 11: Tryggelev Nor; 12: Roholm; 13: Bøjden Nor; 14: Søgård Mose; 15: Bremsbøl Sø, 16: Stormengene; 17: Sølsted Mose, 18: Stubbe Sø; 19: Bøvling Klit; 20: Agerø; 21: Råbjerg Mose; 22: Svartingedal

langsigtede mål og visioner for alle fondens reservater. Plejeplanerne kan findes på Fugleværnsfondens hjemmeside, hvor der desuden er yderligere information om fondens reservater, strategi og formål samt de enkelte reservaters frivillige arbejdsgrupper

Fugleværnsfondens arbejde med at bevare og styrke forholdene for fuglene og den øvrige natur tager bl.a. udgangspunkt i de overordnede plejeplaner der er udarbejdet for områderne. Planerne og den daglige drift justeres efterfølgende løbende efter behov. Den seneste plejeplan for Gulstav Mose blev udarbejdet i 1999.

Denne plejeplan skal virke i driften af reservatet de kommende 15 år, og skal ses som et led i fondens bestræbelser på sikre de bedst mulige livsbetingelser for ynglende og rastende fugle, men også området andre naturværdier.

Plejeplanen indeholder forslag til konkrete tiltag, der kan medvirke til at skabe endnu bedre livsbetingelser for flora og fauna i området. Der vil være større fokus på områdets botaniske værdier i forhold til tidligere udarbejdede plejeplaner for Fugleværnsfondens andre reservater. Dette skyldes, at området botanisk set indeholder meget store værdier. Plejeplanen vil dog tillige indeholde plejetiltag der tilgodeser de ornitologiske værdier.

I forbindelse med udarbejdelse af plejeplanen, blev Gulstav Mose besøgt d. 27. juni 2017. Samtidig blev der afholdt møde med den tilsynsførende i reservatet, Claus Dalskov, som oplyste om reservatets daglige drift gennem de seneste år.

Søren Ring fra Fugleværnsfonden har bidraget med oplysninger om det igangværende EU-LIFE-projekt og forskellige historiske oplysninger fra fondens arkiver. Derudover har Natur360 besøgt området tilbage i 2012 i forbindelse med NOVANA-overvågning.

Eksisterende forhold

Beliggenhed og ejerforhold

Fugleværnsfondens reservat Gulstav mose ligger på Langelands sydspids i Langeland Kommune. Reservatet udgør et areal på 7 ha. Fondens formål med kø-



bet (1971) var at genskabe og bevare mosens rige natur- og fugleliv og på sigt skabe de bedst mulige livsbetingelser for mosens ynglende og rastende fugle.

I 1999 fik Fugleværnsfonden udarbejdet en plejeplan for Gulstav Mose, der havde til formål at bevare, forbedre og formidle naturværdierne i området. Siden er en række af plejeplanens forslag realiseret, mens andre er opgivet. Nærværende rapport er en opdatering af den tidligere plejeplan fra 1999, som blev udarbejdet i samarbejde mellem Fugleværnsfonden og Ornis Consult A/S (Fugleværnsfonden 1999).

Miljøministeriet ejer størstedelen af Langelands sydspids. Det gælder således også den sydligste del af Gulstav mose. Miljøministeriets arealer forvaltes af Naturstyrelsen og henligger som engarealer der helårsgræsses af exmoor-ponyer og skotsk højlandskvæg i sammenhæng med Fugleværnsfondens andel af Gulstav mose. Der er indgået samarbejdsaftaler mellem Naturstyrelsen og Fugleværnsfonden omkring græsning af arealerne.

Beskyttelsesforhold

Fredning og naturbeskyttelsesloven

Den del af Gulstav mose der ejes af Fugleværnsfonden er ikke direkte underlagt en egentlig naturfredning, men to små arealfredninger lige nord for mosen skal sikre offentlighedens adgangs- og parkeringsmuligheder til de langelandske stubhaver. Dette sikrer bl.a. også adgang til fugletårnet, der står i den nordlige del af reservatet. Tillige er Dovns Klint, strækkende sig fra Vesterskov over Gulstav Klint, syd om Østerskov til Kelds Nor omfattet af Gulstav fredningen (se kort 2).

Hele reservatet er derimod omfattet af naturbeskyttelseslovens §3, hvilket betyder, at der ikke uden dispensation fra kommunale myndigheder må foretages ændringer i arealets naturtilstand. Området indeholder §3-naturtyperne mose og kær, overdrev og sø.

Den sydligste del af reservatet er desuden omfattet af strandbeskyttelseslinjen, jf. naturbeskyttelseslovens §15.



Kort 2. Gulstav fredningen - den store landskabsfredning umiddelbart syd for reservatet, samt mindre arealfredninger, der skal sikre offentlighedens adgang og parkeringsmuligheder til de langelandske stubhaver

Natura2000

En stor del af det sydlige Langeland, inkl. farvandet ud for Dovns Klint ligger i Natura2000-område N127 (Sydfynske Øhav), og udgøres af Habitatområdet H111 (se figur 1) og fuglebeskyttelsesområderne F71 og F72 (se figur 2). Området er bl.a. udpeget på grund af ynglende rørdrum og rørhøg, arter der begge yngler i Gulstav mose.

| Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 111 | | |
|--|---|---------------------------------------|
| Naturtyper: | Sandbanke (1110) | Vadeflade (1140) |
| | Lagune* (1150) | Bugt (1160) |
| | Rev (1170) | Strandvold med enårige planter (1210) |
| | Strandvold med flerårige planter (1220) | Kystklint/klippe (1230) |
| | Enårig strandengsvegetation (1310) | Strandeng (1330) |
| | Forklit (2110) | Hvid klit (2120) |
| | Grå/grøn klit (2130) | Kransnålalge-sø (3140) |
| | Næringsrig sø (3150) | Vandløb (3260) |
| | Tørt kalksandsoverdrev* (6120) | Kalkoverdrev* (6210) |
| | Surt overdrev* (6230) | Tidvis våd eng (6410) |
| | Urtebræmme (6430) | Avneknippemose* (7210) |
| | Kildevæld* (7220) | Riggær (7230) |
| | Bøg på muld (9130) | Ege-blandskov (9160) |
| | Skovbevokset tørvemose* (91D0) | Elle- og askeskov* (91E0) |
| Arter: | Skæv vindelsnegl (1014) | Sumpvindelsnegl (1016) |
| | Stor vandsalamander (1166) | Klokkefrø (1188) |

Figur 1. Udpegningsgrundlaget for Habitatområde nr. 111.

Sammen med Udpegningsgrundlaget for Fuglebeskyttelsesområderne nr. 71 og 72 udgør de det samlede grundlag for Natura2000-område nr. 127 - Sydfynske Øhav. Hentet fra Natura2000-plan 2016-2021 - Sydfynske øhav.

Dele af Gulstav mose er kortlagt som habitatnaturtypen ”*Kalkrige moser og sumpe med Hvas Avneknippe 7210”, og mosen indgår i det landsdækkende NOVANA-naturovervågningsprogram for lysåbne habitatnaturtyper.

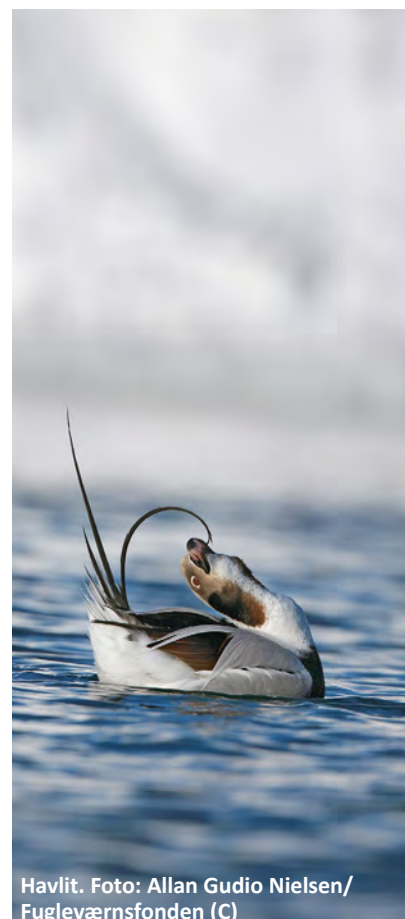
Fuglebeskyttelsesområde

Fuglebeskyttelsesdirektivet fra 1979 har til formål at beskytte levestederne for fuglearter, som er sjældne, truede eller følsomme overfor ændringer af levesteder i EU. Til dette formål er der udpeget en række fuglebeskyttelsesområder, hvor disse fugle yngler eller regelmæssigt gæster for at fælde fjer, raste under trækket eller overvintre. Hvert enkelt fuglebeskyttelsesområde er udpeget for at beskytte levesteder for en eller flere af de fuglearter, der er opført på direkti-

| Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 71 | | |
|---|-----------------------|-------------------------|
| Fugle: | rørdrum (Y) | knopsvane (T) |
| | sangsvane (T) | mørkbuget knortegås (T) |
| | troldand (T) | edderfugl (T) |
| | hvinand (T) | toppet skallesluger (T) |
| | havørn (TY) | rørhøg (Y) |
| | pletlet rørvagtel (Y) | engsnarre (Y) |
| | blishone (T) | klyde (Y) |
| | almindelig ryle (Y) | brushane (Y) |
| | sorthovedet måge (Y) | splitterne (Y) |
| | fjordterne (Y) | havterne (Y) |
| | dværgterne (Y) | mosehornugle (Y) |

| Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 72 | | |
|---|---------------|-----------------------|
| Fugle: | rørdrum (Y) | sangsvane (T) |
| | edderfugl (T) | havlit (T) |
| | havørn (TY) | rørhøg (Y) |
| | fiskeørn (T) | pletlet rørvagtel (Y) |
| | engsnarre (Y) | fjordterne (Y) |

Figur 2. Udpegningsgrundlaget for Fuglebeskyttelsesområde nr. 71 og 72. Sammen med Udpegningsgrundlaget for Habitatområde nr. 111 (figur 3) udgør de det samlede grundlag for Natura2000-område nr. 127 - Sydfynske Øhav. Hentet fra Natura2000-plan 2016-2021 - Sydfynske øhav.



Havlit. Foto: Allan Gudio Nielsen/
Fugleværnsfonden (C)



Troldand. Foto: Peter Vadum (C)

vets liste I og artikel 4.2.

Gulstav mose indgår i Fuglebeskyttelsesområde F72 (se figur 2 for udpegningsgrundlaget for området).

Hydrologiske forhold og perspektiver

Oprindeligt har Gulstav mose haft en udstrækning betinget af terrænets naturlige overløbskant til havet, kombineret med de vejrmæssige betingelser som varierende nedbørsmængder og fordampning. Mosen modtager primært vand fra vådområder beliggende nord for reservatet.

Mosen har været drænet og der har været gravet mosetørv i flere omgange. Fugleværnsfonden oplyser, at man af gamle sognekort fra 1819, matrikel kort fra 1859 og 1892, kan se at der formentligt ikke er foretaget dræning af arealerne frem til da. Dog viser 1892 matrikelkortet at der har været foretaget tørveskær. Af de høje målebordsblade (målt 1865, rettet sidst i 1889 og udgivet 1890) fremgår det dog at der har været foretaget dræning af og tørveskær mosen. Den første dræning er derfor formentligt foretaget imellem 1865 og 1889. Siden er dræningerne og tørveskær udvidet betydeligt, hvilket fremgår af de lave målebordsblade (rettet i 1926 og 1947).

Hedeselskabet gennemførte i 1962-63 en omfattende dræning af mosen, hvor der samtidig blev oprettet et pumpeinteressentskab imellem de daværende fire ejere af mosen. Vedtægterne blev tinglyst som servitut på matriklerne og tiltrådt afvandingskommissionen for Svendborg Amtsrådsreds d. 31/3-1964.

I 1980 ønskes vandstanden hævet af hensyn til fuglelivet og der bygges en dæmning med stigbord, mellem Fugleværnsfondens reservat og Naturstyrelsens arealer i syd, der tilbageholdte vandet med kote +0,25 m.



Bygværket hvor mosens vand gennem rør pumpes ud til havet



Pumpen står på Naturstyrelsens arealer og pumper vand fra mosen ud i Østersøen



Ifølge plejeplanen fra 1999 sker det via et overløb fra mosen og en brønd, hvorfra der pumpes.

Man får i 1995 tilladelse til at hæve vandstanden yderligere til kote +0,75 m og dette igangsættes i 1997. Pga. problemer på en opstrøms beliggende ejendom med afvanding, holder man igen indtil omkring 2002, hvor den opstrøms berørte ejendom er nedrevet. Herefter ses på ortofoto en jævnt stigende udbredelse af vandfladen og en sideløbende udbredelse af rørsump bestående af Tagrør og Hvas Avneknippe. Ud fra afgrænsningerne af delområder på kortmaterialet i plejeplanen fra 1999 at dømme, er særligt det nordlige delområde med engsig-natur blevet mindre siden dengang, som følge af det højere vandstandsregime.

Dæmningen mellem reservatet og NST er efterfølgende gravet delvist væk, da vandstanden nu var den samme nord og syd for og vandet kunne nu strømme frit i hele Gulstav mose.

I plejeplanen 1999-2004 forventede man, at en delvis bortgravning af dæmningen ville skabe en lille rævesikker ø til gavn for ynglende og rastende fugle. Vandstanden var ved besøg på lokalitet i juni, imidlertid så høj, at øen ikke findes, men kun kan erkendes, da der står en række piletræer, på det der tidligere var dæmningen. Hvorvidt dette også er tilfældet i mere tørre somre som 2018 er dog uvist.

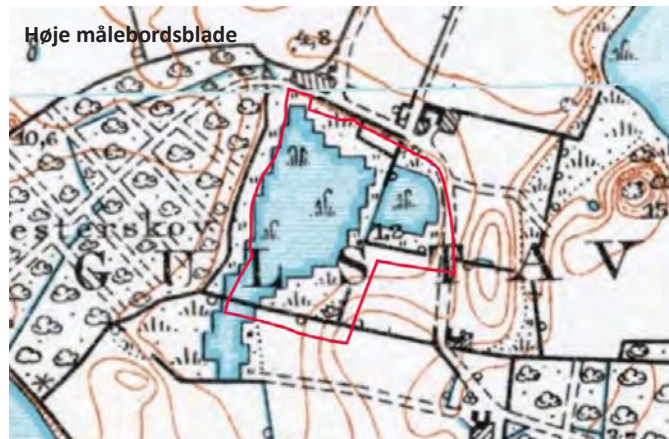
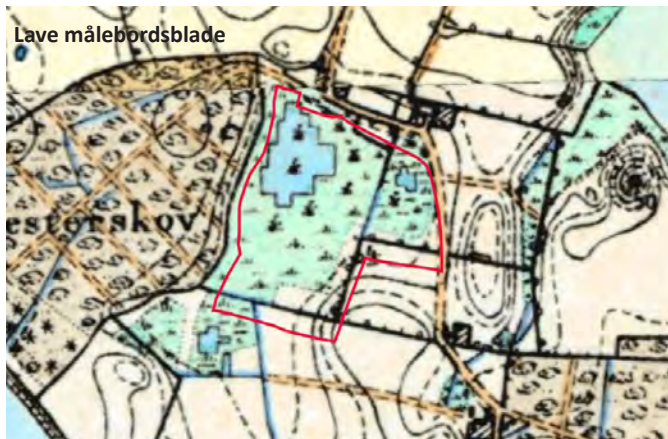
Det vurderes at det ikke er muligt at hæve vandstanden yderligere uden at dette vil få store konsekvenser for de eksisterende naturværdier eller de etablerede veje og stier i området.

Man kunne overveje at undersøge næringsforholdene i mosen samt undersøge om der skulle være utilsigtede gamle tilledninger og overløb som bør lukkes.

Historiske kort og luftfotos viser, at arealet af reservatets åbne vandflader har ændret sig gennem tiden og gradvis reduceres og øges. Den svingende vandstand hænger bl.a. sammen med de ændrede vandstandskoter der har været gennem tiden, samt indvandring og rydning af Tagrør, Hvas Avneknippe og



Kun en række piletræer midt på vandfladen i den sydlige del af reservatet, viste hvor de sidste rester dæmningen der fra 1980 tilbageholdte vandet i Gulstav mose, lå i juni 2017.



Kort 4. Historiske kort og luftfotos af Gulstav Mose og de umiddelbare omgivelser (Danmarks Miljøportal). Grundet unøjagtigheder i de gamle målebordsblade er afgrænsningen af reservatet forskudt en smule mod sydøst.

pilekrat ind over tidligere vanddækkede områder. Tilgroningen er en naturlig proces, der gradvist ændrer livsvilkårene for reservatets flora og fauna. Desuden er tilgroning af Hvas avneknippe en ønsket proces i Gulstav mose.

Drift og naturpleje

Reservatet indgår i den meget store indhegning på ca. 110 ha. der rummer en større flok exmoor-ponyer (70 stk. i 2015) og en mindre flok skotsk højlandskvæg (11 stk.), der afgræsser arealerne året rundt.

Fugleværnsfondens del af Gulstav mose afgræsses størstedelen af året. Området er dog frahegnet fra omkring den 1. maj til omkring den 1. juli for at sikre blomstringen af den meget store bestand af Maj-Gøgeurt. Den sene græsning i reservatet forbedrer ligeledes mulighederne for ynglende jordrugende fugle, der ellers ville risikere at blive forstyrret af dyrene.

Omkring d. 1. juli lukkes det skotske højlandskvæg ind i reservatet. Her bliver de holdt inde i ca. 1½ måned, hvorefter der åbnes til de resterende arealer igen, og kreaturerne har fri adgang på alle 110 ha, sammen med ponyerne. 2018 er det 4. år reservatet afgræsses af de skotske højlandskvæg efter oven-



Kort 3. Oversigt over plejetiltag foretaget i Gulstav Mose i forbindelse med EU-LIFE-projektet.

stående fremgang.

Exmoor-ponyerne har ligeledes fuld adgang til mosen, bortset fra et par måneder i foråret når gøgeurterne blomstrer, men de bruger næsten udelukkende reservatet til gennemgang mellem de højere liggende arealer i den sydlige og nordlige del af indhegningen.

Fra 2006 og frem til 2015 blev området kun græsset af exmoor-ponyerne, der også dengang primært brugte arealet til gennemgang. Området blev derfor i den årrække ikke plejet med høslæt og delvist med et lidt for lille og ensidigt græsningstryk.

Der er siden 1980 flere gange foretaget rydning af træer og buske i området. Der blev bl.a. foretaget rydning af krat i 1998-2000, 02, 04, hvor der blev ryddet pilekrat i reservatets nordlige del op mod vejen. Fugleværnsfonden frivillige arbejdsgruppe har over årene ryddet pil, brombær, anden opvækst, slået eng, og lavet frølommer i tagrørskoven og åbnet fra dele af rigkæret ud til vandfladerne. Der er senest foretaget større maskinel rydning af tagrør og en del af be-standen af Hvas Avneknippe blev slået i vinteren 2015/2016 for at stimulere væksten og udbredelse af Hvas Avneknippe (se kort 3). Denne pleje støtter sig på erfaringer fra East Anglia i England. Derudover blev der i vinteren 2014/2015 foretaget maskinel rydning af krat og vedplanter på mindre arealer på søens østlige side, på overdrevet samt i områdets nordvestlige hjørne (se kort 3).

Oprindeligt var der indstillet 5 hektar til rydning i EU-LIFE-projektet, men det svarer til stor del af reservatets areal og behovet blev vurderet til at være væsentligt mindre. I mellemtiden havde der igen indfundet sig ynglende Rørdrum i området, hvilket gjorde at yngleområdet blev fritaget for rydning og forstyrrelse, da arten er på Fuglebeskyttelsesdirektivets bilag 1. Der blev samtidig med vilje efterladt flere øer af Hvas Avneknippe for at sikre en vis variation.

Det blev i sommeren 2017 og igen i 2018 (af Fugleværnsfonden) skønnet at



Exmoor-ponyerne græsser store dele af Langelands sydspids inkl. reservatet



Området blev ryddet for vedplanter i vinteren 2014/2015 på den tørre del og ryddet for Hvas Avneknippe ude i den våde del i februar/marts 2016.

det endnu er for tidligt at vurdere effekten af slåning af Hvas Avneknippe, og hvorvidt det er en praksis som bør fortsætte, evt. i en justeret form. Afslutningsmoniteringsrapport fra Aglaja vurderer efter botanisk kortlægning i august 2018 at arealet med naturtypen avneknippemose er reelt vokset med ca. 60% i projektperioden.

Alle drift- og plejetiltag udføres således, at indgrebet forbedrer og ikke påvirker de værdifulde områder negativt. I forbindelse med rydningsopgaverne blev der udarbejdet kort, der ville sikre at entreprenørerne ikke kørte eller reelt sejlede med rydningsmaskinerne i den store rørsump i reservatets østlige side, hvor rørdrummen yngler, og i rigkæret i reservatets nordlige del, hvor der står store bestande af gøgeurter.

Rekreative forhold/aktiviteter

Der er adgang for offentligheden inde i reservatet. Fugleværnsfonden har opstillet et fugletårn i det nordvestlige hjørne af reservatet. Fra fugletårnet er der god udsigt over mosen og der er mulighed for at se ud over reservatet, Naturstyrelsens arealer syd for samt se ud over Fehmern Bælt i det fjerne.

Der er gode parkeringsmuligheder på Gulstavvej, hvorfra der er adgang til fugletårnet via en sti. 500 m længere syd på er der ydeligere parkeringsmuligheder i forbindelse med formidling af exmoor-ponyerne.

Der er stor aktivitet i tårnet og fra Gulstavvej, hele vejen langs området af såvel fugleinteresserede som andre turister der færdes i området. Mange turister besøger Langelands sydspids for at opleve de vilde exmoor-ponyer.

Der gennemføres regelmæssigt guidede ture i reservatet med fugleværnsfondens naturvejleder eller med nogle af de dygtige, lokale frivillige ornitologer fra reservatets arbejdsgruppe. Turene er som regel velbesøgte.

Det nye tårn i Gulstav mose

Design og idé: Tobias Jacobsen mDD. Beregninger: Rambøll Danmark A/S. Entreprenør: TTS Langeland.

Udbud og myndighedsansøgninger mv. ved Fugleværnsfondens sekretariat.

Nedrivningen af det gamle tårn blev udført i efteråret 2018, af gode folk fra den frivillige arbejdsgruppe Sydlangeland, og andre gode DOF'ere fra bl.a. ringmærkere ved Kelds nor og Gulstav mose.

Tårnet og to fine nye plancher er finansieret af EU LIFE Rare Nature, Villum Fonden og Fugleværnsfonden og udgifter derudover er også finansieret af Grosserer Schiellerup og hustrus Fond 1



Det nye fugletårn. Foto: Søren Ring/
Fugleværnsfonden (C)

I løbet af 2018 er der foretaget flere tiltag mht. formidling af naturværdierne i Gulstav mose. Der er bl.a. lavet et nyt fugletårn til erstatning for det gamle og der er kommet nye plancher og formidlingsskilte, der i højere grad beskriver hvad der er at opleve i mosen henover året.

Årets gang ved Gulstav Mose

Gulstav Mose er en knap 7 hektar stor kalkrig lavmose med Hvas Avneknippe omgivet af kalkrigt overdrev og krat. Selve mosen er opkøbt af Fugleværnsfonden i 1971. I Gulstav Mose vokser flere sjældne planter. Stor og lille vandsalamander, springfrø og spidssnudet frø er nogle af de mange padder, som lever i mosen. I mosen yngler desuden rørdrum, rørhøg og rødrygget tomskade.



FORÅR:

I Gulstav Mose vokser flere sjældne planter, bl.a. orkidéer, som i maj farver engen lilla. Fra fugletårnet kan man se, at mosen består af en mosaik af små vandflader blandet

med sivholme. Det giver ideelle forhold for fuglene, da der både er gemmesteder til reden og åbne vandflader, hvor fuglene kan søge føde.



SOMMER:

En af Gulstav Moses sjældne ynglefugle er rørdrummen. Det er en sky fugl, som kan være svær at opdage, da den er en mester i camouflagen. Til gengæld er dens karakteristiske pauken ikke til at tage fejl af: en dyb, hul lyd, der lyder som et tågehorn, eller som når man blæser over åbningen på en vinflaske. Rørdrummen lever blandt andet af fisk og af de mange frøer, som lever i mosen.



EFTERÅR:

De fleste fugle er ikke glade for at flyve over havet. Derfor virker Langelands sydspids som en flaskehals, hvor fuglene koncentrerer, før turen går videre over Østersøen. Det bedste trækvejr er en let, sydlig vind med god sigt og solskin, så luften over jorden opvarmes og danner termik. Denne luftstrøm udnytter rovfuglene til at skruer sig højt til vejrs, før de glider ud over Østersøen.



VINTER:

I mosen er vinteren en stille tid. Ude i Langelandsbæltet overvintrer flere tusinde ederfugle og havlitter. De kommer ofte helt tæt ind under kysten. På stille vinterdage kan man høre deres smukke kald. Sidst i marts kan man opleve et imponerende ederfugletræk fra Dovns Klint. Fra solen står op til den går ned, stryger den ene ederfugleflok efter den anden lavt hen over vandet, på vej mod yngleområderne i Østersøen.

Fugleværnsfonden 

Vesterbrogade 140, 1620 København V
Tlf. 3328 3839
E-mail: fvf@dof.dk
www.fugleværnsfonden.dk

Tegninger: Carl Christian Tofte
Tekst: Naturvejleder Allan Gudio Nielsen

Nye plancher ved Gulstav Mose skal formidle de mange naturværdier i området, både mht flora og fauna. Der er lagt særlig vægt på formidling af områdets fugle henover året, da Gulstav Mose, og resten af Langelands sydspids, har en særlig status for specielt trækkende fugle i efteråret.

Naturtyper

Reservatet består af en række forskellige lysåbne naturtyper, men udgøres primært af rørsump og åbne vandflader.

En større andel af kærrområderne udgøres af habitatnaturtypen Kalkrige moser og sumpe med Hvas Avneknippe 7210* – herefter omtalt som avneknippemose. Avneknippemoser er blevet meget sjældne i Danmark som følge af dræning, vandstandssænkning og forurening med næringsrigt overfladevand. Avneknippemose er en nationalt sjælden naturtype og er en prioriteret naturtype i både Danmark og EU.

Avneknippemosens vegetation er høj med rørsump-karakter og forekommer på våd og kalkrig jordbund med lav til moderat tilgængelighed af næringsstoffer. Bliver næringsindholdet i vandet for højt, taber Hvas Avneknippe i konkurrencen med Tagrør som kan vokse under de samme forhold. Avneknippemosen er karakteriseret ved at være domineret af arten Hvas Avneknippe, der danner store sammenhængende bestande og artsrigdommen er derfor oftest meget lav.

Avneknippemoser danner ofte overgange til mere artsrige rigkær eller skovsumpe på den knapt så våde inderside af rørsumpen, hvor græssende dyr kan færdes. Dette gør sig også gældende i Gulstav mose, hvor der i den nordlige del af reservatet findes et artsrigt rigkær (7230), med en meget stor bestand af Maj-Gøgeurter.

Udbredelsen af Hvas Avneknippe i Gulstav mose har været jævnt stigende gennem de seneste 15-20 år, hvilket kan ses af ortofotos fra 1999 og frem.

I reservatets sydøstlige del, findes et kalkoverdrev. Op mod Naturstyrelsens arealer i denne del af reservatet findes et levende hegn der domineres af forskellige vedplanter, og hvor urtevegetationen har mere skovpræg end overdrevskarakter.



Reservatets vestligste del, udgøres på de tørre arealer, af et mere skovpræget område op mod Gulstav Vesterskov og af et efterhånden relativt tæt pilekrat på de mere fugtige og våde dele.

Botanik

Den varierede sammensætning af forskellige naturtyper inden for det forholdsvis lille reservat, afspejles i artsantallet, der samlet for reservatet er ganske højt. Artsammensætningen er meget divers, og de forskellige naturtyper giver plads til flere spændende og sjældne plantearter. Der er bl.a. plantesamfund knyttet til fersk eng (med kalkpræg), rørsump, overdrev, skovbryn, blottede mudderflader, levende hegn, avneknippe mose og rigkær med kalkpræg.

Denne diverse sammensætning af naturtyper giver også mulighed for en lang række specialiserede og bemærkelsesværdige plantearter. I vandet og på de mest fugtige dele vokser Samel, Strand-Loppeurt og Alm. Blærerod.

På kalkoverdrevet vokser Vild Hør, Hjertergræs, Alm. Kamgræs, Hulkravet Kodriver, Alm. Knopurt, Skov-Gøgelilje, Blågrøn Star og Bredbladet Timian der alle er arter der indikerer kalkrige jordbundsforhold.

Hvas Avneknippe

Hvas Avneknippe er en meget stor halvgræs. Den har fået sit navn pga. de meget ru bladkanter. Arten er knyttet til kalkrig jordbund og har generelt været i tilbagegang i det danske landskab siden stenalderen. Dette er sket i takt med, at der opbygges tørv som overlejrer de kalkrige jordlag arten vokser i og andre arter indfinder sig. Med den forøgede tørvegravningsaktivitet gennem de senere århundreder, har arten igen vundet frem mange steder.

Hvas Avneknippe spredes overvejende ved vegetativ formering gennem sine tykke, krybende jordstængler, hvilket bevirker, at arten ofte danner store, tætte bestande. I England omtales dens karakter endda flere steder som invasiv, da bestandene kan blive så tætte, at alt anden vegetation overskygges. Dette må dog ikke forveksles med, at arten skulle tilhøre gruppen "invasive alien species". Hvas Avneknippe er naturligt hjemmehørende i både Danmark og England, og opfylder altså ikke kriterierne for at være en egentlig invasiv art, som er ført til med mennesket fra andre geografiske regioner.

For at et område kan henføres til at være habitatnaturtypen 7210* avneknippemose, skal Hvas Avneknippe være dominerende, og er også den eneste karakteristiske art for denne naturtype. Hvas Avneknippe vokser dog gerne sammen med Tagrør, Butblomstret Siv, Kær-Mangeløv, Langbladet Ranunkel, Pors, Blåtop, Hjortetrøst og Top-Star samt andre arter tilhørende rigkær.





Orkidetællinger

Der er foretaget optælling af orkideer i reservatet af frivillige i 2014, 2015 og 2017. Optællingerne er primært foretaget inden for reservatets afgrænsning, men der er også blev optalt på områderne, umiddelbart på den anden side af Gulstavvej, nord og vest for reservatet.

I 2014 blev observeret 6.894 blomstrende Maj-gøgeurter i hele reservatet. På den våde eng lige umiddelbart nord for mosen, står den største bestand af Maj-Gøgeurter. På denne eng alene blev der i 2015 observeret 9.874 individer og i 2017 var bestanden øget til 12.854. Denne klare fremgang tilskrives bl.a. slåning af Tagrør på engen, så der var bedre forhold for Maj-Gøgeurten på et øget areal.

I forbindelse med orkidetællingerne, har fokus har været på den meget fine bestand af Maj-Gøgeurt. Der er dog også blevet registreret andre orkidearter, dog uden detaljeret optælling. Der blev således, i 2015, observeret en spredt og forøget bestand af Skov-gøgelilje syd for mosen og i Østskoven. Desuden blev der observeret et par bestande af Skov-gøgeurt og en del Ægbladet Fliglæbe. I Vestskoven blev der desuden også observeret Skov-hullæbe, Rederod og Tyndakset Gøgeurt.

Fugle

Der foreligger et relativt stort datamateriale om ynglende og rastende fugle ved Gulstav mose. Lokalteten besøges jævnligt af ornitologer der ofte indtaster deres observationer i DOFBasen.

Fugleværnsfonden har desuden foretaget regelmæssige tællinger af ynglefugle siden 1971, hvor fonden opkøbte området. Derud over er der foretaget tællinger i forbindelse med DOF's lokalitetsregistreringer i 1970'erne og midten af 1990'erne.

Der forelå i DOFbasen i alt 12.797 indtastede observationer fordelt på 237 fuglearter og dertil 30 andre dyrearter (taxa) for reservatet ved Gulstav mose pr. ultimo dec. 2018. Der er tale om observationer af såvel ynglende, rastende og trækkende fugle, indsamlet på i alt 1.523 observationsdage. De ældste observationer er fra 1961. Alene 866 observationer er fra det sidste år (07.01.2018 – 26.12.2018).

På de sidste 10 år (2007-2017) er antallet af observationer 7.658, som fordeler sig på 228 arter og 243 forskellige observatører. Gennem de sidste 8 år er der registreret 57 forskellige ynglende fuglearter. Gennemsnitligt ynglede der i pe-



Den sky vandrikse yngler i mosen.
Foto: Allan Gudio Nielsen/Fugleværnsfonden (C)

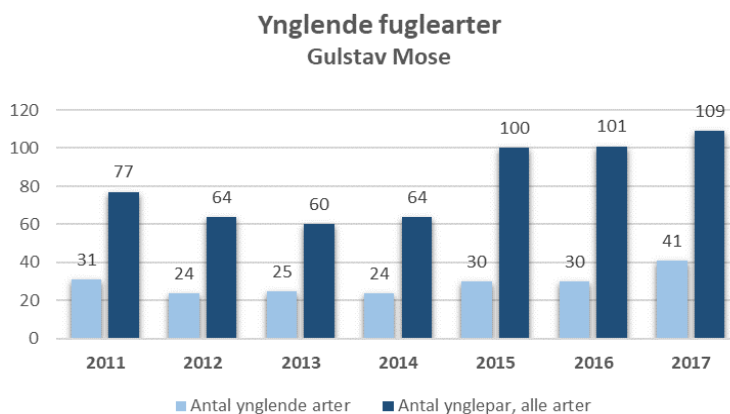


Toppet lappedykker. Foto: Lars Maltha Rasmussen/Tidal Consult (C)



Krikand (han). Foto: Allan Gudio Nielsen/Fugleværnsfonden (C)

rioden (2011-2017) 29 forskellige fuglearter i mosen, mens det gennemsnitlige antal ynglende par i samme periode var 82 (i intervallet 64-109 par), med en svagt stigende tendens. Dette kan dog lige såvel afhænge af observationsindsats og -fokus som af positive ændringer på lokaliteten (se bilag I for en samlet oversigt over de ynglende arter i Gulstav mose fra 2011-2017).



De næsten sikkert ynglende arter er arter som lille-, gråstrubet- og toppet lappedykker, knopsvane, grågås, taffel-, knar- og gråand, gøg, vandrikse, grønbenet rørhøne, blishøne, rørdrum, strandskade, vibe, rødrygget tornskade, sanglærke, gulbug, siv-, kær, rør- og tornsanger, engpiber, hvid vipstjert, tornirisk og rørspurv. Tidvist ynglende og særlige bemærkelsesværdige arter er bl.a. ske-, krik- og atlingand, rørhøg, skægmejse, karmindompap og drosselrørsanger og lundsanger.

En række sjældne fuglearter ses også i mosen fra år til andet. I de sidste 8 år er fx set bl.a. sydlig nattergal, stor skrigeørn, steppehøg, sort glente, savisanger, rødstrubet piber, purpurhejre, pungmejse, pirol, lille fluesnapper, høgесanger, hvidvinget terne, hvidbrynet løvsanger, gulirisk, flodsanger, biæder og aftenfalk og rigtig mange flere.

Trækfugle-mekka

De fleste fugle er ikke glade for at flyve over havet. Langelands sydspids, og dermed også Gulstav mose virker derfor som en flaskehals for fugle på træk. Her koncentrerer flokke af fugle i september og oktober før de trækker over Østersøen syd på. Her venter fuglene på det bedste trækvej, en let sydlig vind med god sigtbarhed og solskin. Således er Sydlangelands spids og Gulstav mose iblandt de bedste efterårstræk lokaliteter i Danmark.

Her kan opleves bl.a. opleves rovfugle på træk som f.eks. hvepsevåge, rød- og sort glente, lærkefalk, dværgfalk, fiskeørn, og større og mindre flokke af f.eks. traner, mursejler, landsvaler, stor spove, sølvhejre, stær, gul vipstjert og mange andre sjældne og bemærkelsesværdige fuglearter.

Bilag I-arter

Rørdrum (*Botaurus stellaris*) blev overvåget i forbindelse med NOVANA-fugleovervågningsprogrammet i 2008 og igen i 2012. Der blev dog ikke observeret nogen ynglepar i denne forbindelse. Der er i DOFBasen derimod registreret ynglende Rørdrum i hvert år fra 2001 til 2017. Dog med undtagelse af 2014, hvor den ikke ynglende i området, samt i 2016 hvor der kun var et sandsynligt



Rødrygget tornskade (han). Foto: Per Ekberg (C)



Rørhøg. Foto: Allan Gudio Nielsen/Fugleværnsfonden (C)

Ynglepar. Arten yngler med sikkerhed i Gulstav mose.

Rødrygget tornskade (*Lanius collurio*), er registeret ynglende med mindst 1 par og enkelte år 2 og endda 3 par (2003-04) siden år 2000. Arten er sikkert ynglende i Gulstav mose.

Rørhøg (*Circus aeruginosus*). Arten er registeret som sikkert ynglende med 1 par i 13 år af 17 år (2000-2017), dog ikke i 2014-2016 og et år med hele 2-3 par (2008). Arten må betragtes som ofte ynglende i Gulstav mose.

Ringmærkning

Keldsnor Fuglestation, er en såkaldt B station under 'DOFs ringmærkning og fuglestationer'. Herfra har frivillige ringmærkere årligt fået tilladelse til at ringmærke fugle i op til 5 fem net i Gulstav mose. Ringmærkningen foregår fra juli til ind i oktober.

I 2018 blev 1.956 fugle ringmærket i Gulstav mose på 32 dage med en indsats på gennemsnitlig 6 timer dagligt, og af typisk 2-3 ringmærkere. I alt 49 arter blev det år ringmærket herunder bl.a. følgende rødlistede arter - høgesanger, rødtoppet fuglekonge, vendehals, svaleklire, tinksmed og der blev dertil også set sort stork, lille skrigeørn, dværgfalk, og sort glente.

Bilag IV-arter

Strandtudse (*Bufo calamita*). Arten er eftersøgt i forbindelse med NOVA-NA-artsovervågning i 2015, men ingen individer er hverken hørt eller set. Arten er tidligere hørt ved Gulstav Mose, men det er "mange" år siden (kilde: Miljøportalen, NOVANA 2015). Det blev i forbindelse med artsovervågningen i 2015 vurderet, at der ikke findes nogen egnede ynglelokaliteter for strandtudse i området, og at arten er uddød på Langeland.

Sumpvindelsnegl (*Vertigo moulinsiana*). Arten er eftersøgt i forbindelse med NOVANA-artsovervågning i 2013, men ingen individer observeret. Det blev dog vurderet, at der er mange potentielt egnede levesteder for arten i området.

Skæv Vindelsnegl (*Vertigo angustior*). Arten er eftersøgt i forbindelse med NOVANA-artsovervågning i 2013, men ingen individer observeret.

Andre naturværdier

Bioblitz

Med de mange forskellige naturtyper og plantearter, følger der også en lang række andre naturværdier i form af bl.a. padder, krybdyr, svampe og insekter. Der har dog ikke været det store fokus på disse organismegrupper.



Sølvehjre. Foto: Allan Gudio Nielsen/Fugleværnsfonden (C)



Det lille vandhul på Naturstyrelsens arealer hvor Sydlig Kobbervandnymfe blev fundet i 2015.



Sydlig Kobbervandnymfe
Foto: Lars Andersen (C)



Svampespringer
Foto: Linda Kjær-Thomsen (C)



Gulerodskalkløber. Foto: Linda Kjær-Thomsen (C)

Fugleværnsfonden afholdte i august 2015 Bioblitz i Gulstav Mose. Her var naturhistoriske specialister og naturinteresserede mødt talstærkt op, for at hjælpe til med at undersøge reservatets flora og fauna gennem et døgn. Undersøgelserne omfattede også Naturstyrelsens arealer syd for Fugleværnsfondens reservat.

Arrangementet viste, at Gulstav mose rummer en stor diversitet af insekter. Der er generelt mindre bevågenhed omkring insekter end fugle, men de insektinteresserede er gode til at indtaste fund i forskellige offentlige tilgængelige databaser, og er ofte aktive i forbindelse med arrangementer som bioblitz. Og bioblitzten i Gulstav Mose var ingen undtagelse.

Et af de spændende fund var Sydlig Kobbervandnymfe (*Lester barbarus*) som der blev fundet en hel bestand af, ynglende i den sydligste del på statens areal. Arten er kun observeret i reservatet 2 gange tidligere.

Der blev i alt registreret 715 forskellige arter, og over 350 af dem, var helt nye for området.

Den lange periode med varme sydlige vinde i sommeren 2015, havde sørget for spændende trækfugle. Blandt andet blev sommerfuglen Duehale, der ligner en kolibri og den enorme natsværmer Snerlesværmer observeret.

Bioblitzten bød på en usædvanligt høj diversitet af insekter, særligt vandbiller blev der fundet en lang række forskellige arter af, heriblandt Danmarks største bille vandkær.

Området er også et godt sted for tyklårssolbille (*Oedemera nobilis*) - et mærkeligt kræ med en meget besynderlig udbredelse. Den findes dybest set kun tre steder i Danmark - Bornholm, Odsherred og Langelandsområdet.

Den rødlistede svampespringer (*Hypulus bifasciatus*, rødlistet som NT) endte ligeledes på artslisten sammen med gulerodskalkløberen (*Ophonus puncticeps*). Gulerodskalkløberen er ikke særligt almindelig på landsplan, men kan relativt

nemt findes omkring Gulstav mose. Den lever på både Vild Gulerod og Strandgulerod. Sidstnævnte er sjælden i Danmark, men vokser ved Gulstav mose.

Se bilag II for en samlet artsliste over de observerede arter i forbindelse med bioblitzten.

Hensyn

Gulstav Mose rummer mange forskelligartede naturværdier. Dette gør, at rigtig mange interesser i området skal afvejes og tilpasses, så der så vidt det muligt er plads til det hele.

Området rummer en stor bestand af fredede orkideer og andre rigkærsarter, der kræver lysåbne forhold for at trives.

Store områder med rørsump af tagrør gør det muligt for bilag I-arterne Rørdrum og Rørhøg at yngle, men er potentielt en trussel for den sjældne Hvas Avneknippe, der også findes i reservatet med relativt store bestande. Avneknippen gør det ligeledes vanskeligt at fritlægge eller etablere holme i søen, for at gøre plads til flere jordrugende fugle som Sortterne, Fjordterne og Hættemåge på mindre rævesikre holme.

Reservatet har været lokalitet for ringmærkere gennem årtier, og de benytter sig af den store rørsump der findes i reservatets østlige del, hvor Rørdrum yngler.

Reservatets 7 ha skal således give plads og vise hensyn til publikum, flora, fugle og ringmærkere.



Rig blomstring på en smal bræmme langs hegnet i den sydlige del af delområde 2

Målsætninger og virkemidler

Principper, vurdering og målsætning

Plejeplanen for Gulstav Mose skal, med afsæt i reservatets særpræg og potentiale, understøtte Fugleværnsfondens overordnede strategi og visioner for området.

Reservatet har karaktermæssigt ændret sig meget siden den seneste plejeplan (1999-2004). Der er ryddet vedplanter flere steder og ad flere omgange, vandstanden er hævet og der er blevet etableret græsning med både heste og kvæg.

I reservatet ved Gulstav Mose vil der være særligt fokus på avneknippe-mosen i forbindelse med det igangværende EU-LIFE-projekt. Men samtidig også på at genskabe og/eller bevare områdets vådområder, rørskove og vedplanter som attraktive levesteder for de arter af ynglende og rastende fugle der er karakteristiske for disse naturtyper. Der vil ligeledes være fokus på bevaring og/eller genskabelse af gunstige forhold for de plantearter der er karakteristiske for områdets naturtyper, med særlig fokus på rigkæret med orkideer, kalkoverdrevet og avneknippemosen.

Den overordnede målsætning for Fugleværnsfondens reservat, Gulstav Mose, er at begunstige den samlede biologiske mangfoldighed i området. Dette søges gjort gennem konkrete plejetiltag, der skal bevare og forbedre forholdene for habitatnaturtyperne rigkær (7230), kalkoverdrev (6210) og avneknippemose (7210) med de dertilhørende plantearter samt, at bevare og forbedre yngle- og rastemulighederne for særligt fuglearter tilknyttet rørsump, men også de åbne vandflader og krat.

Virkemidler

Græsning

Den vedvarende plejeform for Fugleværnsfondens reservat ved Gulstav Mose skal fortsat være græsning med kreaturer og heste. Reservatet indgår som en del af den ca. 110 ha store indhegning på Langelands sydspids, hvor der siden 2006 har gået exmoor-ponyer og siden 2015 skotsk højlandskvæg. Kan græsningen, alene med de to arter, ikke forhindre tilgroning af de arealer der ønskes lysåbne, vil det være nødvendigt at fortsætte med periodisk rydning af krat, vedplanter og rørskov på de dele der trænger til det, som det har været praksis, i hvert fald siden 1980.



Skotsk højlandskvæg og exmoor-ponyer står for den aktuelle græsning af hele Langelands sydspids, inkl. Gulstav Mose



Område der blev ryddet for Hvas avneknippe i 2016.
Bemærk den tilbageværende urorte lille ø bestående af Hvas Avneknippe, midt i billedet

Vegetationsrydning og rørskær

Selektiv rørskær i smalle stier hele vejen fra land til vand gennem rørsumpen, såkaldte frølommer, er tidligere blevet udført af frivillige. Frølommerne sikrer forbindelse mellem tørre arealer og vandfladen, og begunstiger bl.a. ynglende frøer der kan have vanskeligt ved at finde vej op på engen efter forvandling samt arter af vade- og engfugle, der ellers kan have svært ved at føre deres unger ud til vandfladen for den tætte rørskov. Det er fortsat en god ide at skabe disse frølommer, hvis det vurderes nødvendigt.

Rydning af brombær- og pilekrat flere steder i reservatet kan fremadrettet fortsat være nødvendigt, hvis ikke de græssende dyr i tilstrækkelig grad kan holde den uønskede planteopvækst nede.

Slåning af Hvas Avneknippe er med til at forynge bestanden og giver plads til andre, mindre plantearter også. I moser med svingende vandstand bør slåning af avneknippe optimalt foretages om sommeren således, at planterne kan nå at spire igen og vokse så meget, at de når op over den forventede vintervandstand. Når planten ikke at vokse over vintervandstanden er der sandsynlighed for, at de dør.

Der er i England foretaget succesfuld slåning af Hvas Avneknippe, hvor vegetationen slås med le, så der efterlades længere stængler der ikke oversvømmes inden vinteren ender. Dette kan muligvis også gøres maskinelt. Uanset hvilken maskine man anvender, er det en stor fordel at de skærende dele er skarptslebne. Sløve slagleklippere er generelt ikke anvendelige til naturpleje, hvor floraen skal tilgodeses.



Område ude midt i vandfladen, hvor der er ryddet Hvas Avneknippe vinteren 2016, her er genvæksten ikke rigtig kommet i gang igen juni 2017



Formidlingstavler ved adgangsvejen til fugletårnet



Der er adgang til reservatet gennem en klaplåge ved fugletårnet

Hvas Avneknippe har været i fremgang i reservatet gennem de seneste 15-20 år, uden der er blevet foretaget egentlige plejetiltag for at fremme arten. Hvorvidt indsatsen med rydning af avneknippen i 2016 har den ønskede effekt, er endnu uvist. Arten har dog umiddelbart ret gode forhold i Gulstav Mose så længe tagrørssumpene og pilekrattene ikke får lov til at sprede sig. Det vurderes, at det på sigt er tilgroning med krat og vedplanter, der udgør den største trussel mod avneknippemosen.

Formidling

Målsætningen for formidling søges opfyldt gennem tiltag, der fastholder og evt. forbedrer publikums oplevelsmæssige og rekreative muligheder i Fugleværnsfondens reservat ved Gulstav Mose.

Dette indebærer regelmæssigt vedligehold af stier, plancher, bænke og fugletårn, samt nedskæring og vedligehold af bevoksninger, der kan vanskeliggøre færdsel hen til fugletårnet eller hæmme udsynet derfra.

Langelands sydspids er allerede godt besøgt af lokale og turister, såvel udenlandske som danske, der kommer for at opleve exmoor-ponyerne samt andre kultur- og naturmæssige seværdigheder og oplevelser i området. Der er gode muligheder for at opleve meget forskellige naturtyper på et relativt lille areal. Netop derfor er der også en stor artsrigdom af både svampe, planter, insekter og fugle på sydspidsen af Langeland.

Særligt efterårstrækket af fugle tiltrækker mange fugleinteresserede. Fuglene trækker i efteråret syd på og kommer fra Sverige, over Sjælland til Langelands nordspids, langs Langeland og derfra sydover fra Gulstav og Dovns klint. Der er derfor særligt gode muligheder for at se store flokke af trækkende fugle fra Gulstav Mose og mange kommer her for at opleve fuglene på flotte trækdage i august - oktober.

Der er derfor gode muligheder for at formidle reservatets ornitologiske og botaniske værdier i sammenhæng med andre attraktioner i området.

Plejeanvisninger

Reservatet er af praktiske årsager delt op i 4 delområder, som i udgangspunktet følger opdelingen fra den tidligere plejeplan. Delområderne behandles enkeltvis m.h.t. beskrivelse, målsætning og plejeforslag.

1. Centrale moseområder
2. +/- Lysåbne kærrområder mod nord og øst
3. Overdrev mod sydøst
4. Tilgroede eng- og kærrområder ved Gulstav Vesterskov



Delområde 1: Centrale moseområder

Beskrivelse

Området omfatter mosens centrale dele med de åbne vandflader samt de dele af rørsumpvegetation der står i relativt dybt vand. Det er dette delområde der indeholder langt den overvejende del af habitatnaturtypen avneknippemose. Samlet ca. 3 ha.

Vegetationen i den omkransende rørsump består af Tagrør og store bestande af den på landsplan sjældne Hvas Avneknippe, der breder sig ud i søen. I rørsumpen og i det åbne vand forekommer der planter karakteristiske for disse plantesamfund som; Vejbred-Skeblad, Kors- og Liden Andemad, Smalbladet og Bredbladet Dunhammer, Gul Iris, Sideskærm, Billebo-Klaseskærm, Vandspir, Kattehale, Vand-Ærenpris, Sump-Forglemmigvej og Alm. Blærerod. Kendskabet til den submerse vandplanteflora på ydersiden af rørsumpen er dårligt.

De lyskrævende arter i dette delområde trues på sigt af tilgroning med pil og





Avneknippemosen set fra syd mod fugletårnet. Foto: Allan Gudio Nielsen/Fugleværnsfonden (C)

høje urter, hvis ikke græsning og den periodevise rydning opretholdes. Det er desuden uvist om vandkvaliteten er tilfredsstillende, men det kan yderligere undersøgelser afklare.

I tilknytning til rørsumpen og de små "øer" af pil og Hvas Avneknippe yngler bl.a. vandrikse, taffeland, skægmejse, gråstrubet lappedykker, sivsanger, rørsanger, rørspurv, rørdrum samt tidvist rørhøg.

Plejemålsætning

- Opretholdelse og gradvis udvidelse af naturtypen Avneknippemose med de dertil hørende naturværdier.
- Opretholdelse af åbne vandflader til ynglende vandfugle samt opretholdelse af rørsumpvegetation til ynglende rørdrum og rørhøg.

Plejekforslag

- Den åbne vandflade opretholdes ved periodevis at rydde vedplanter ude i og langs yderkanterne af rørsumpen, såfremt disse bliver for omfangsrige og dominerende. Det anbefales dog at der hele tiden efterlades mindre pilekrat, da disse rummer skjul og ynglepladser for en række vandfugle. Dette arbejde udføres som regel bedst i vinterhalvåret, idéelt set i frostvejr hvor isen kan bære.
- Rydning af vedplanter på indersiden af rørsumpen langs bredderne tilgodeser ligeledes Hvas Avneknippe, der således gives plads til at sprede sig.
- Slåning af Hvas Avneknippe, såfremt den forsøgsvisе slåning, viser sig at have en gavnlig effekt på artens udbredelse og forhold i mosen.
- Eventuel slåning og rydning af en nærmere udvalgt holm for at etablere en rævefri yngleø for vade-/engfugle.
- Undersøgelse af vandkvaliteten. Ved højt næringsindhold er der sandsynlighed for at Tagrør udkonkurrerer Hvas Avneknippe.

Delområde 2: +/- Lysåbne kærområder mod nord og øst

Beskrivelse

Området er sammensat af et lysåbent rigkærsområde i reservatets nordlige ende med en stor bestand af Maj-Gøgeurt samt andre orkideer, områder med mosepræg der er under tilgroning med høje urter og græsser samt mere tørre arealer med engpræg. Derudover indeholder delområdet også en del af den rørsump der findes i reservatet. Samlet ca. 1,9 ha.

Områder med englignende vegetation er præget af tætte bevoksninger af høje urter og græsser og er den del af delområdet der ligger aller tættest vejen. Her vokser bl.a. Alm. Kamgræs, Bleggul Snerre og mere almindelige arter som Alm. Kongepen og Glat Vejbred samt vedplanter som Engriflet Hvidtjørn, Grå-Pil og Alm. Hyld.

Rørsumpen består primært af Tagrør og mindre bestande af Hvas Avneknippe, og rummer fra år til andet bl.a. ynglende rørdrum.

I overgangszonen mellem de mere tørre engprægede områder og rørsumpen findes fine områder med rigkær. Denne vegetationstype er formodentlig opstået som følge af opstigende kalkrigt grundvand. Kalken skyldes evt. kalkskaller af marin oprindelse aflejret i jordbunden. Vegetationen er artsrig med typiske





Den nordvestligste del af delområde 2. De lidt fugtigere dele af området indeholder store bestande af Maj-Gøgeurt. I forgrunden blomstrer Alm. Mjødurt

arter tilknyttet kalkrige rigkær som bl.a.; Blågrøn Star, Knold-star, Kær-Trehage, Butblomstret Siv, Vandnavle og Blåtop samt en stor og voksende bestand af Maj-Gøgeurt.

På blottede mudderflader i området, hvor der blev foretaget rydning af krat og vedplanter i vinteren 2014-2015, blev der fundet Samel. Samel er karakteristisk for den øverste del af strandenge/strandørsumpe og hvor der forekommer udtørrede saltpåvirkede mudderflader. Det vurderes dog, at saltpåvirkningen af Gulstav Mose er relativ lav, og at tilstedeværelsen af Samel skyldes et levn fra tidligere tider, hvor saltpåvirkningen af området gennem naturlig kystdynamik, har været større. Der blev i det ryddede område også fundet Strand-Loppeurt og Fjernakset Star.

Der blev desuden også registreret Harril og Sylt-star der ligeledes indikerer en vis nuværende eller tidligere saltpåvirkning af området.

I tilknytning til rørsumpen yngler bl.a. skægmejsje, sivsanger, rørsanger, rørspurv samt tidvist rørhøg og rørdrum . Der blev endvidere observeret ynglende drosselrørsanger i 2017 og savisanger i 2018 i rørskoven. Rørdrummen skifter dog yngleplads fra år til andet. I den høje urtevegetation yngler bl.a. kærsanger. I træ- og buskvegetationen findes f.eks. 5-6 arter af sangere, gulbug, tornirisk, samt lejlighedsvis rødrygget tornskade. Der er senest observeret ynglende rødrygget tornskade i 2018.

Plejemålsætning

- Opretholdelse og genskabelse af levevilkårene for områdets lyskrævende rigkærsvegetation.
- Området skal rumme yngle- og rastemuligheder for rødrygget tornskade.
- Opretholdelse af rørsumpvegetation der er attraktiv for ynglende fugle tilknyttet dette habitat, særligt rørdrum og rørhøg. Dvs. den bør ideelt være åben, fugtig og med en varieret alderssammensætning og have en passende størrelse for at sikre mod forstyrrelser og prædation.



Maj-Gøgeurt. Foto: Allan Gudio Nielsen/Fugleværnsfonden (C)



Harril



Rødrygget tornskade
Foto: Per Ekberg (C)



Bi spiddet af tornskaden
Foto: Per Ekberg (C)

Plejeforslag

- Rydning af evt. opvækst af pil, el og birk i rørsumpen imod øst, således at livsvilkårene for de fugle der yngler i rørsumpen ikke forringes.
- Der opretholdes lysåbne forhold i rigkærsområderne og på engen, ved opretholdelse af græsning og lejlighedsvis at rydde vedplanter, dog efterlades der et passende antal fritstående tjørne til gavn for bl.a. rødrygget tornskade, gulbug og karmindompap.
- Det anbefales at fortsætte med at rydde Tagrør i smalle stier, så der dannes "frølommer" til gavn for frøer og ungeførende gæs og ænder der ofte kan have svært ved at føre deres unger ud til vandfladerne.
- Med henblik på at opretholde flere lysåbne arealer i reservatets overgangszoner fra land til vand foreslås det at foretage rørskær på enkelte udvalgte dele inden kvæget lukkes ind i reservatet.

Rørskæret vurderes at kunne foretages hele året, men det er muligvis lettest at udføre i løbet af vinteren, særligt i frost, hvis isen kan bære, eller primo til medio juli hvis vandstanden tillader det. Rørskæret skal primært foretages for at fjerne de visne strå fra året før. Rørskær uden for perioden 1. november - 29. februar kræver dog dispensation.

Indgrebet letter kreaturerne adgang til arealerne tættest vandfladen, så disse kan holdes lysåbne. Den nuværende praksis med at lave "frølommer" sikrer til dels allerede dette formål, men det kan overvejes om der skal hyres professionelle kræfter ind for at støtte op om den frivillige indsats. Samtidig vil det muligvis også gøre det muligt at udvide lommerne lidt til siderne langs indersiden af rørsumpen. Det vurderes at dette ikke er nødvendigt som et årligt indgreb.

Det afslåede materiale kan med fordel lægges i området, så langt ude mod vandfladen som muligt i såkaldte "snogehøje".



Engareal i den sydligste del af delområdet. Store dele oversvømmes ved høj vintervandstand

Delområde 3: Overdrev mod sydøst

Beskrivelse

Området omfatter et mindre, kalkpræget overdrev i reservatets sydøstlige hjørne der afgrænses af et bevokset stendige mod syd. Mod øst står et levende hegn med skovpræg, der er en rest af en mindre skov, den sydligste del står på skrånende terræn op mod nabomarken. Samlet ca. 0,7 ha.

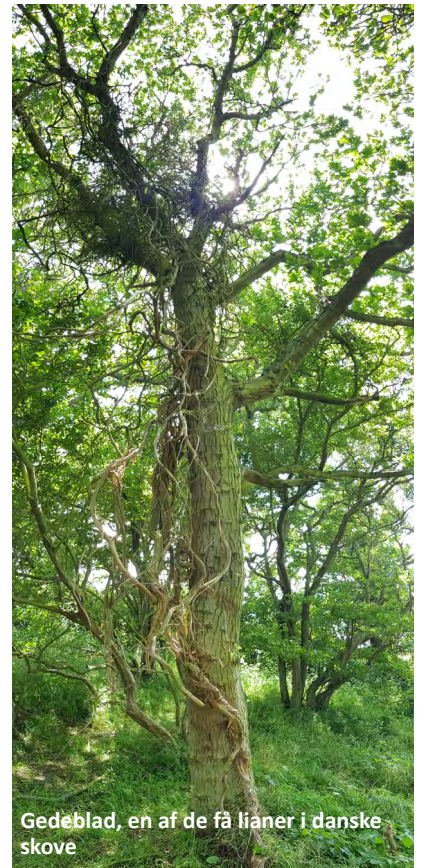
Vegetationen på overdrevet rummer en række arter karakteristiske for kalkrige overdrev som; Alm. Brunelle, Hjertegræs, Vild Hør, Alm. Kamgræs, Alm. Knopurt, Hulkravet Kodriver, Alm. Kællingetand, Blågrøn Star, Vild Gulerod og Bredbladet Timian og Skov-Gøgelijje.

Særligt forekomsten af Vild hør, Hjertegræs, Hulkravet kodriver og Bredbladet Timian indikerer kalkpræg.

Derudover blev der i de lidt fugtigere dele også observeret Maj-Gøgeurt, Fjernakset Star og Sylt-Star. Fjernakset Star er karakteristisk for de inderste, øverste dele af strandenge, hvor saltvandet kun sjældent når op.

Dele af området er under tilgroning med høje, næringselskende græs, urter og krat af særligt Draphavre, Stor Nælde og Brombær. Disse arter truer flere den lyskrævende og mere nøjsomme overdrevsvegetation.

Det levende hegn mod øst fremstår med et relativt lukket kronedække med skovkarakter, hvilket vegetationen bærer præg af. Området indeholder derfor en række arter der normalt knytter sig til skov og krat, bl.a.: Skov Galtetand,





Det levende hegn nordligst i delområde 3 er ret bredt og når næsten ud til mosen. Rydning af enkelte af vedplanterne vil lette adgangen for de græssende dyr rundt om denne del af mosen

Enblomstret Flitteraks og Gedeblad. Samtidig viser den dominerende forekomst af Hulsvøb, Stor Nælde og Burre-Snerre at der er temmelig næringsrige forhold.

Særligt den sydlige del har udpræget skovkarakter med større træer og nogle tykke, gamle Gedeblads-lianer som slynger sig op i kronerne af træerne. Der er desuden nogle meget store kampesten, også enkelte med kløvemærker. Kulturplanten Dansk Arum vokser ligeledes i dette område og vegetationen bærer også her generelt præg af en meget næringsrig jordbund. Tilsammen indikerer dette at her måske engang har ligget en bygning eller fortidsminde af en slags. Det kan dog ikke bekræftes på hverken høje og lave målebordsblade.

I området yngler lejlighedsvis karmindompap, og hegnet rummer derudover også en række andre fuglearter tilknyttet skov og krat.

Plejemålsætning

- De botaniske værdier på arealet skal bevares og der skal skabes bedre forhold for de nøjsomme og lyskrævende overdrevsarter.
- Området skal rumme ynglemuligheder for bl.a. rødrygget tornskade.
- Området skal ligeledes indeholde ynglemuligheder fuglearter der ynder at yngle i levende hegn og områder med skovbrynskarakter.

Plejeforslag

- Rydning af brombærkrat og optræk af brombærrødder. Rydningen skal foretages således at kvæget fattes interesse for de dele af overdrevet der på nuværende tidspunkt er domineret af brombær, slåen og tjørn, da kvæget taber interessen for disse arter når de får en vis størrelse. Uden



Fjernakset Star



Hjertegræs



Vild Hør



Kalkoverdrevet i den sydlige del af delområdet

indgreb vil brombærkrattet fortsat ekspandere og true den mere værdifulde kalkoverdrevsflora.

- Fortsat frahegning i af delområdet i maj-juni (- juli) for at tilgodese blomstring af særligt orkidéer, men også en lang række af de øvrige blomsterplanter, og dermed fødekilder til den nektarsøgende insektfauna, samt for de jordrugende fugle.
- Rydning af enkelte vedplanter i den nordligste del af området for at lette adgangen for dyrene rundt om denne del af mosen. Som udgangspunkt skal selve det levende hegn lades urørt.
- Evt. flytte en del af hegnet i det nordøstlige hjørne længere mod øst - så der skabes bedre sammenhæng /adgang for kvæget mellem delområde 2 og 3. Det vurderes at dette ville kunne skabe bedre græsning af overdrevet, da kvæget muligvis ville tage ophold på overdrevet i længere perioder, hvis det er lettere tilgængeligt. Dette kræver dog aftale med nabolodsejer, Naturstyrelsen.



En del af kalkoverdrevet er under kraftig tilgroning med bl.a. brombær

Delområde 4: Ved Gulstav Vesterskov

Beskrivelse

Området omfatter det delvist tilgroede eng- og kærparti i reservatets vestlige side, tilstødende Gulstav Vesterskov og strækker sig fra fugletårnet i nord til reservatets grænse mod de statsejede arealer i syd. Samlet ca. 0,7 ha.

Denne del af reservatet er under kraftig tilgroning. Der løber et fredet stendige langs det vestlige skel. Langs dette var der tidligere eng, og området fremstod stadig delvis sådan på ortofoto fra 1999. Området bærer nu mere præg af skovbryn der gradvis går over i skov-sump og høj vegetation bestående primært af Tagrør og Dunhammer.

I kortet fra plejeplanen i 1999 har strækningen fra den nordlige ende engsignatur afløst af rørskovssignatur i den sydligste tredjedel. På ortofoto fra 1999 ses begyndende etablering af pilekrat omtrent midtvejs. Dette pilekrat har nu små





Den nordligste del af delområdet fremstår stadig delvist lysåbent

20 år senere ekspanderet ud i rørsumpen og ved rodslåning af lavthængende grene overtaget den inderste del. Samtidig er vandstanden hævet og muligheden for at opretholde lav engvegetation på hele strækningen er derfor både mindre sandsynlig og mindre oplagt.

Vegetationen i området er også præget af den længerevarende tilgroning og indeholder nu arter karakteristiske for skov deriblandt en lang række vedplanter bl.a.; Grå-Pil, Rød-El, Navr, Skov-Æble, Skov-Elm, Hyld og Benved. Derudover blev der registreret en lang række græsser og urter tilknyttet skov og hegn bl.a.; Skov-Stilkaks, Sanikel, Dansk Arum, Skov-Galtetand, Alm. Lungeurt, Dunet Steffensurt og Tandrod.

Indsatsen for igen at få hele denne del til at fremstå lysåben med engpræg, som det blev foreslået i plejeplanen i 1999-2004, vurderes ikke at kunne stå mål med det forventede udbytte. Den hævede vandstand gør det nok også praktisk umuligt. I stedet bør man sigte på at realisere dette i mindre områder. Da der har været foretaget tørvegravning i mosen, er overgangen mellem den tørre og den vådere del muligvis ret brat, men det vil nok først afsløre sig sikkert ved en nærmere gennemgang i felten.

Langs stien der løber gennem hele delområdet, vokser der også orkideerne Æg-bladet Fliglæbe og Skov-Hullæbe. Langs hovedstien et stykke oppe i Gulstav Vesterskov vokser der desuden Skov-Gøgeurt og Tyndakset Gøgeurt. Det vurderes at disse arter også kunne vokse indenfor delområde 4, særligt vil Skov-Gøgeurt kunne etablere sig, hvis man kan skabe nogle mindre lommer med mere lysåbne og græssede partier i den inderste del af rørsumpen, hvor pil på nuværende tidspunkt dominerer.

Kvæget benytter sig primært af delområdet for at kunne ligge i skyggen i det tætte kronedække. Hestene benytter næsten udelukkende området til gen-



Vue ned gennem delområdet. Området bruges meget af kvæget, og som gennemgangskorridor for ponyerne. Pilekrattet er nogen steder ved at blive meget tæt ud mod mosen til venstre i billedet. Man kunne evt. rydde en korridor og enkelte steder mere intensivt for at lette adgangen ude langs mosen for kvæget



Det gamle fugletårn i reservatets nord-vestlige hjørne. Parkeringsmuligheder forefindes ved vejen

nemgang mellem de lysåbne arealer sydligst i den store indhegning og de store lysåbne arealer nord for Gulstav Vesterskov og mosen. Stien der fører gennem delområdet, er derfor til tider meget optrampet og med meget sparsom vegetation. Med mere lys gennem kronedækket vil vegetationen have lettere ved at retablere sig efter tider med hård optramp.

I tilknytning til skovbrynet yngler bl.a. karmindompap. Derudover yngler en række almindelige skov- og kratfugle. Der yngler ingen egentlige vandfugle i denne del af reservatet.

Plejemålsætning

- Området skal fortsat primært bestå af krat og skov-sump med skovbrynspræg med dertilhørende arter af både flora og fauna.
- Sørge for at Hvas Avneknippe ikke udkonkurreres af pil, hvis tilgroningen med pilekrat fortsætter.

Plejekforslag

- Rydde mindre dele af pilekrattet og tagrørskoven, som står på den højeste bund ud mod vandfladen, for at skabe enkelte små engpartier, hvor en lav artsrig engflora kan trives, som kvæget og hestene efterfølgende vil finde tilstrækkeligt attraktivt til at holde lysåbent ved græsning.

Forhåbentlig vil hestene, når de tilbydes lidt mere lysåbne forhold, begynde at stoppe lidt op og græsse og bide til krattet i stedet for som nu, kun at passere hurtigt gennem området.

Foruden at skabe mindre lysåbne lommer modvirker dette tiltag også at pilekrattet breder sig yderligere udefter, hvor den vil komme til at konkurrere med Hvas Avneknippe. De mindre lommer med engpræg følges op med vedligeholdende pleje med høslæt, hvis ikke dyrene kan holde dem lysåbne gennem græsningen.

- Overvej og undersøge mulighederne for fremskynde aldring af enkelttræer for at lade mere lys komme gennem kronedækket. Derved vil der opstå forbedrede forhold for undervegetationen .
- Området har umiddelbart stor værdi som skovbryn for både vegetationen, fuglelivet og kvæget, der umiddelbart virker til at finde skygge i området om sommeren. Det anbefales, at området langs stendiget som udgangspunkt fortsat skal have karakter af skovbryn.
- Det lysåbne område nordligst i delområdet skal fortsat holdes lysåbent gennem græsning eller evt. høslæt og rydning af vedplanteopvækst for at opretholde udsigten fra fugletårnet ud over Gulstav Mose.
- Det kan overvejes at etablere et mindre fugleskjul i en del af delområdets sydlige pilekrat, der tillader interesserede at komme tættere på vandfladen, men uden at forstyrre fuglene.

Overvågning

Som en vigtig del af Fugleværnsfondens aktiviteter foretages på alle reservaterne regelmæssige registreringer af ynglende og rastende fugle samt andre naturværdier.

Naturovervågningen gør det muligt at vurdere, hvordan forvaltningen af området virker, om den skal ændres, eller om der er behov for nye initiativer, der kan forbedre forholdene i naturen. Ved hjælp af overvågningen kan områdernes naturværdier også dokumenteres, hvis der planlægges projekter eller aktiviteter, der kan skade naturen i reservaterne.

Fugleværnsfonden fik i 2016 opdateret en tidligere vejledning fra vedrørende overvågning på fondens reservater. Vejledningen består af en generel del, der beskriver overvågningsens formål og præmisser og en mere specifik del, der omfatter et overvågningsprogram for de enkelte reservater. Overvågningsens resultater afreporteres årligt til offentligheden igennem DOF-publikationen Fugleåret.

Referencer

AGLAJA (2018). Eigil Plöger, Life 70-slutovervågning i Gulstav Mose 2018, Arbejdsrapport udarbejdet for Fugleværnsfonden (feltarbejde, databearbejdning og rapport).

Danmarks Miljøportal

DCE (2009). Ejrnæs, R., Nygaard, B. og Fredshavn, J. OVERDREV, ENGE OG MOSER - Håndbog i naturtypernes karakteristik og udvikling samt forvaltningen af deres biodiversitet. Faglig rapport fra DCE nr. 727.

DCE (2009). Nygaard, B., Ejrnæs, R., Baattrup-Pedersen, A. og Fredshavn, J. Danske plantesamfund i moser og enge – vegetation, økologi, sårbarhed og beskyttelse. Faglig rapport fra DCE nr. 728.

Fyns Amt (2006). Natura 2000 basisanalyse. Habitatområde H111, EF-Fuglebeskyttelsesområde 71 og 72 Sydfynske Øhav. Natur- og vandmiljøafdelingen.

Mandrup, E., 2011. Fugle, naturpleje og overvågning i reservaterne. Orbicon A/S.

Mandrup, E., 1999. Plejeplan for Fugleværnsfondens arealer ved Gulstav Mose 1999-2004. Ornis Consult A/S.

Naturstyrelsen (2016). Natura 2000-plan 2016-2021 Sydfynske Øhav Natura 2000-område nr. 127 Habitatområde nr. 111 Fuglebeskyttelsesområde nr. 71 og 72.

Naturstyrelsen (2013). Natura 2000-basisanalyse 2016-2021 for Sydfynske Øhav Natura 2000-område nr. 127 Habitatområde nr. 111 Fuglebeskyttelsesområde nr. 71 og 72.

Nepper-Larsen, Signe & Vikstrøm, Thomas, 1995. Ferske enge – en beskyttet naturtype. Miljø- og Energiministeriet og Skov og Naturstyrelsen.

Schou, Jens Christian, 2006. Danmarks halvgræsser. BFN's forlag.

The Fen Management Handbook, 2011. Editors A. McBride, I. Diack, N Droy, B. Hamill, P.Jones, J. Schutten, A. Skinner, and M. Street. Scottish Natural Heritage, Perth.

Vestergaard, Peter, 2007. Naturen i Danmark – Det åbne land.

Bilag I - Ynglebestand 2011-2018

Oversigt over ynglebestandene i Fugleværnsfondens naturreservat Gulstav mose i 2011-2018. Tallene er sikre+sandsynlige ynglepar ifølge de kriterier, der anvendes i Fugleværnsfondens overvågningsprogram. Der er kun medtaget bearbejdede ynglepar fra 2011 og frem. Dét år fondens overvågningsprogram blev sat i værk. Observatør: Ole Goldschmidt.

| Gulstav mose | 2018 | 2017 | 2016 | 2015 | 2014 | 2013 | 2012 | 2011 | Alm. forekommende ynglearter |
|------------------------|------|------|------|------|------|------|------|------|------------------------------|
| Lille lappedykker | 1 | 1 | 1 | | | | | 1 | (x) |
| Toppet lappedykker | 3 | 3 | 2 | 2 | 2 | 1 | 1 | 2 | x |
| Gråstrubet lappedykker | 5 | 3 | 4 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | x |
| Rørdrum | 2 | 2 | | 1 | | 1 | | 1 | x |
| Fiskehejre | | 1 | | | | | | | |
| Knopsvane | 2 | | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | x |
| Grågås | 19 | 11 | 18 | 11 | 14 | 17 | 8 | 8 | x |
| Gravand | | | | 2 | | | | 3 | |
| Knarand | 1 | 2 | 3 | 2 | 3 | 1 | | 1 | x |
| Krikand | | | | | 1 | | | | |
| Gråand | 4 | 13 | 5 | 11 | 14 | 2 | 6 | | x |
| Atlingand | | | 1 | | 1 | | | | |
| Skeand | 1 | | | | | | | 1 | |
| Taffeland | 2 | 1 | 1 | 2 | 3 | 2 | 4 | 4 | x |
| Troldand | | 2 | 2 | | | | | 1 | |
| Rørhøg | 1 | 1 | | | | 1 | | 1 | (x) |
| Fasan | | 1 | | | | | | | |
| Vandrikse | 2 | 6 | 1 | 7 | 2 | | 1 | 1 | x |
| Grønbenet rørhøne | 5 | 5 | 4 | 3 | | | 2 | | x |
| Blishøne | 9 | 12 | 13 | 14 | 5 | 5 | 4 | 12 | x |
| Strandskade | | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | x |
| Vibe | 2 | 2 | 3 | 3 | 1 | 3 | 3 | 2 | x |
| Rødben | | | 1 | | | | | | |
| Gøg | 2 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | x |
| Sanglærke | 1 | 1 | 3 | 2 | 1 | 7 | 5 | 5 | x |
| Landsvale | + | 1 | | | | | | | |
| Engpiber | 4 | 2 | 1 | 4 | 1 | 4 | 2 | 3 | x |
| Gul vipstjert | 1 | | | | | 1 | | | |
| Hvid vipstjert | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | | 1 | x |
| Gærdesmutte | | | 1 | | | | | | |
| Jernspurv | | | | | | | | 1 | |
| Rødhals | | 2 | | | | | | | |
| Husrødstjert | | 1 | | | | | | | |
| Rødstjert | | 2 | | 1 | | | | 1 | |
| Sangdrossel | | 3 | | | | | | | |
| Sivsanger | 2 | 4 | 3 | 3 | 1 | 1 | | | x |
| Kærsanger | 1 | 2 | 1 | 2 | 2 | 1 | 1 | 3 | x |
| Rørsanger | 4 | 3 | 9 | 8 | 2 | 1 | 4 | 7 | x |
| Drosselrørsanger | | 1 | | | | | | | |
| Gulbug | | | 1 | | | 1 | 1 | | |
| Gærdesanger | | 1 | | | | | | | |
| Tornsanger | 1 | 3 | 3 | 3 | 1 | 1 | 5 | 3 | x |

| Gulstav mose | 2018 | 2017 | 2016 | 2015 | 2014 | 2013 | 2012 | 2011 | Alm. forekommende ynglearter |
|-----------------------------------|------|------|------|------|------|------|------|------|---------------------------------|
| Havesanger | | | 1 | | | | | | |
| Munk | | 1 | | | | | | | |
| Gransanger | | 1 | | | | | 1 | 3 | |
| Skægmejse | | | | 1 | | | | | |
| Musvit | | | 11 | | | | | | |
| Rødrygget tornskade | 1 | 1 | 1 | 1 | | | 1 | 1 | x |
| Gråkrage | 1 | | | | | | | | |
| Bogfinke | | | | | | | 1 | 1 | |
| Stillits | | 1 | | 1 | 1 | 1 | | | (x) |
| Tornirisk | 6 | 3 | | 2 | 1 | 1 | 4 | 2 | x |
| Lille gråsisk | | 1 | | 1 | | | | | |
| Karmindompap | | 1 | | | | | | 1 | |
| Gulspurv | | 2 | | | | | 3 | | |
| Rørspurv | 2 | 3 | 3 | 6 | 2 | 2 | 2 | 2 | x |
| Bomlærke | | | | 1 | | | | | |
| | | | | | | | | | |
| Antal ynglende arter | 29 | 41 | 30 | 30 | 24 | 25 | 24 | 31 | |
| Antal ynglepar, alle arter | 86 | 109 | 101 | 100 | 64 | 60 | 64 | 77 | |

Bilag II - Artsliste Bioblitz 2015

Samlet oversigt over fundne arter i Gulstav Mose i forbindelse med bioblitzten i 2015

| | Dansk artsnavn | Videnskabeligt navn | Artsgruppe |
|-----|---------------------------------|---------------------------------------|----------------|
| 1 | Almindelig kransnål | Chara vulgaris | Alger |
| 2 | Horntang | Ahnfeltia plicata | Alger |
| 3 | Almindelig kuglebænkebidder | Armadillidium vulgare | Andre dyr |
| 4 | Glat bænkebidder | Oniscus asellus | Andre dyr |
| 5 | Grå bænkebidder | Porcellio scaber | Andre dyr |
| 6 | Langbenet bænkebidder | Philoscia muscorum | Andre dyr |
| 7 | Penseltusindben | Polyxenus lagurus | Andre dyr |
| 8 | Pigget hindemosdyr | Electra pilosa | Andre dyr |
| 9 | Porcellio spinicornis | Porcellio spinicornis | Andre dyr |
| 10 | Stenskolopender | Lithobius forficatus | Andre dyr |
| 11 | Agabus bipustulatus | Agabus bipustulatus | Billier |
| 12 | Almindelig guldpeltet trovbille | Platydacus stercorarius | Billier |
| 13 | Almindelig oldenborre | Melolontha melolontha | Billier |
| 14 | Almindelig vandkær sp. | Hydrobius sp. | Billier |
| 15 | Apion curtirostre | Apion curtirostre | Billier |
| 16 | Apion seniculus | Apion seniculus | Billier |
| 17 | Blygrå rapsnudebille | Ceutorhynchus obstructus | Billier |
| 18 | Blå oliebillie | Meloe violaceus | Billier |
| 19 | Ceutorhynchus melano-stictus | Ceutorhynchus melano-stictus | Billier |
| 20 | Coccidula scutellata | Coccidula scutellata | Billier |
| 21 | Coelostoma orbiculare | Coelostoma orbiculare | Billier |
| 22 | Enochrus halophilus | Enochrus halophilus | Billier |
| 23 | Enochrus melanocephalus | Enochrus melanocephalus | Billier |
| 24 | Enochrus testaceus | Enochrus testaceus | Billier |
| 25 | Fireogtyvepletet mariehøne | Subcoccinella vigintiquatuor-punctata | Billier |
| 26 | Firpletet glansløber | Bembidion illigeri | Billier |
| 27 | Fjortenpletet mariehøne | Calvia quatuordecim-guttata | Billier |
| 28 | Grøn øjenløber | Elaphrus riparius | Billier |
| 29 | Gulerodskalkløber | Ophonus puncticeps | Billier |
| 30 | Gymnetron veronicae | Gymnetron veronicae | Billier |
| 31 | Gymnetron villosulum | Gymnetron villosulum | Billier |
| 32 | Halipilus immaculatus | Halipilus immaculatus | Billier |
| 33 | Halipilus ruficollis | Halipilus ruficollis | Billier |
| 34 | Harlekinmariehøne | Harmonia axyridis | Billier |
| 35 | Helochares obscurus | Helochares obscurus | Billier |
| 36 | Hindbærnsnudebille | Anthonomus rubi | Billier |
| 37 | Hvepsebuget vandkalv | Dytiscus circumflexus | Billier |
| 38 | Hydrovatus cuspidatus | Hydrovatus cuspidatus | Billier |
| 39 | Hygrotus inaequalis | Hygrotus inaequalis | Billier |
| 40 | Hygrotus parallelogrammus | Hygrotus parallelogrammus | Billier |
| 41 | Hypulus bifasciatus | Hypulus bifasciatus | Billier |
| 42 | Håret markløber | Harpalus rufipes | Billier |
| 43 | Håret skyggebillie | Lagria hirta | Billier |
| 44 | Ilybius ater | Ilybius ater | Billier |
| 45 | Ilybius subaeneus | Ilybius subaeneus | Billier |
| 46 | Kobberfarvet øjenløber | Elaphrus cupreus | Billier |
| 47 | Kratløber | Carabus nemoralis | Billier |
| 48 | Laccophilus minutus | Laccophilus minutus | Billier |
| 49 | Ligrøver | Necrodes littoralis | Billier |
| 50 | Limnoxenus niger | Limnoxenus niger | Billier |
| 51 | Læderløber | Carabus coriaceus | Billier |
| 52 | Matgrøn solbille | Oedemera virescens | Billier |
| 53 | Mellemstor vandkær | Hydrochara caraboides | Billier |
| 54 | Nanophyes marmoratus | Nanophyes marmoratus | Billier |
| 55 | Natoldenborre | Serica brunnea | Billier |
| 56 | Nittenpletet mariehøne | Anisosticta novemdecim-punctata | Billier |
| 57 | Noterus clavicornis | Noterus clavicornis | Billier |
| 58 | Nældesnudebille | Phyllobius pomaceus | Billier |
| 59 | Nøddesnudebille | Curculio nucum | Billier |
| 60 | Paederus littoralis | Paederus littoralis | Billier |
| 61 | Plettet vandtræder | Peltodytes caesus | Billier |
| 62 | Poppelbuk | Saperda carcharias | Billier |
| 63 | Rhantus frontalis | Rhantus frontalis | Billier |
| 64 | Rhombetræsmælder | Stenagostus rhombeus | Billier |
| 65 | Rød kuglevandkalv | Hyphydrus ovatus | Billier |
| 66 | Rødbenet møgbille | Aphodius rufipes | Billier |
| 67 | Rødbrystet ådselbille | Oiceoptoma thoracicum | Billier |
| 68 | Sekstenprikket mariehøne | Tytthaspis sedecimpunctata | Billier |
| 69 | Sennepsbladbillie | Phaedon cochleariae | Billier |
| 70 | Sermylassa halensis | Sermylassa halensis | Billier |
| 71 | Skakbræt | Propylea quatuordecim-punctata | Billier |
| 72 | Skrækrovbillie | Creophilus maxillosus | Billier |
| 73 | Slank mariehøne | Coccidula rufa | Billier |
| 74 | Sorthovedet kardinalbille | Pyrochroa coccinea | Billier |
| 75 | Stor blødvinge | Cantharis fusca | Billier |
| 76 | Stor ovalløber | Amara aulica | Billier |
| 77 | Stor vandkalv | Dytiscus marginalis | Billier |
| 78 | Stor vandkær | Hydrophilus piceus | Billier |
| 79 | Syvpletet mariehøne | Coccinella septempunctata | Billier |
| 80 | Tidselkuglebille | Sphaeroderma testaceum | Billier |
| 81 | Tidselskjoldbille | Cassida rubiginosa | Billier |
| 82 | Tjørnebladbillie | Lochmaea crataegi | Billier |
| 83 | Toogtyvepletet mariehøne | Psyllobora vigintiduopunctata | Billier |
| 84 | Trachyploeus bifoveolatus | Trachyploeus bifoveolatus | Billier |
| 85 | Tværridset vandkalv | Colymbetes fuscus | Billier |
| 86 | Tyklårssolbille | Oedemera nobilis | Billier |
| 87 | Almindelig moesesnegl | Radix balthica | Bløddyr |
| 88 | Bygkornssnegl | Merdigera obscura | Bløddyr |
| 89 | Dræbersnegl | Arion cf. vulgaris | Bløddyr |
| 90 | Havesnegl | Cepaea hortensis | Bløddyr |
| 91 | Pletbåndet solsnegl | Candidula intersepta | Bløddyr |
| 92 | Sort skovsnegl | Arion ater | Bløddyr |
| 93 | Stor moesesnegl | Lymnaea stagnalis | Bløddyr |
| 94 | Admiral | Vanessa atalanta | Dagsommerfugle |
| 95 | Almindelig Blåfugl | Polyommatus icarus | Dagsommerfugle |
| 96 | Aurora | Anthocharis cardamines | Dagsommerfugle |
| 97 | Citronsommerfugl | Gonepteryx rhamni | Dagsommerfugle |
| 98 | Dagpåfugleøje | Aglais io | Dagsommerfugle |
| 99 | Det Hvide C | Polygonia c-album | Dagsommerfugle |
| 100 | Engrandøje | Aphantopus hyperantus | Dagsommerfugle |
| 101 | Græsrandøje | Maniola jurtina | Dagsommerfugle |
| 102 | Grønåret Kålsommerfugl | Pieris napi | Dagsommerfugle |
| 103 | Lille Ildfugl | Lycaena phlaeas | Dagsommerfugle |
| 104 | Lille Kålsommerfugl | Pieris rapae | Dagsommerfugle |
| 105 | Nældens Takvinge | Aglais urticae | Dagsommerfugle |
| 106 | Nældesommerfugl | Araschnia levana | Dagsommerfugle |
| 107 | Okkergul Randøje | Coenonympha pamphilus | Dagsommerfugle |
| 108 | Røddpletet Blåfugl | Aricia agestis | Dagsommerfugle |
| 109 | Skovblåfugl | Celastrina argiolus | Dagsommerfugle |
| 110 | Skovrandøje | Pararge aegeria | Dagsommerfugle |
| 111 | Stor Kålsommerfugl | Pieris brassicae | Dagsommerfugle |
| 112 | Storpletet Perlemorsommerfugl | Issoria lathonia | Dagsommerfugle |
| 113 | Stregbredpande | Thymelicus lineola | Dagsommerfugle |

| | | | |
|-----|-----------------------------------|---------------------------------|----------------|
| 114 | Tidselsommerfugl | Vanessa cardui | Dagsommerfugle |
| 115 | Allacma fusca | Allacma fusca | Div. insekter |
| 116 | Almindelig buskspringhale | Entomobrya nivalis | Div. insekter |
| 117 | Almindelig gulddøje | Chrysoperla carnea | Div. insekter |
| 118 | Almindelig ørentvist | Forficula auricularia | Div. insekter |
| 119 | Cloeon sp. | Cloeon sp. | Div. insekter |
| 120 | Limnephilus sp. | Limnephilus sp. | Div. insekter |
| 121 | Orchesella flavescens | Orchesella flavescens | Div. insekter |
| 122 | Podura aquatica | Podura aquatica | Div. insekter |
| 123 | Stor bæltspringhale | Orchesella cincta | Div. insekter |
| 124 | Aftenfalk | Falco vespertinus | Fugle |
| 125 | Biæder | Merops apiaster | Fugle |
| 126 | Blishøne | Fulica atra | Fugle |
| 127 | Blå kærhøg | Circus cyaneus | Fugle |
| 128 | Bogfinke | Fringilla coelebs | Fugle |
| 129 | Bramgås | Branta leucopsis | Fugle |
| 130 | Broget fluesnapper | Ficedula hypoleuca | Fugle |
| 131 | Bynkefugl | Saxicola rubetra | Fugle |
| 132 | Bysvale | Delichon urbicum | Fugle |
| 133 | Digesvale | Riparia riparia | Fugle |
| 134 | Dobbeltbekkasin | Gallinago gallinago | Fugle |
| 135 | Dompap | Pyrrhula pyrrhula | Fugle |
| 136 | Drosselørsanger | Acrocephalus arundinaceus | Fugle |
| 137 | Duehøg | Accipiter gentilis | Fugle |
| 138 | Dværgfalk | Falco columbarius | Fugle |
| 139 | Dværgmåge | Hydrocoloeus minutus | Fugle |
| 140 | Ederfugl | Somateria mollissima | Fugle |
| 141 | Engpiber | Anthus pratensis | Fugle |
| 142 | Fasan | Phasianus colchicus | Fugle |
| 143 | Fiskehejre | Ardea cinerea | Fugle |
| 144 | Fiskeørn | Pandion haliaetus | Fugle |
| 145 | Fjeldvåge | Buteo lagopus | Fugle |
| 146 | Fjordterne | Sterna hirundo | Fugle |
| 147 | Fuglekonge | Regulus regulus | Fugle |
| 148 | Gransanger | Phylloscopus collybita | Fugle |
| 149 | Gravand | Tadorna tadorna | Fugle |
| 150 | Græshoppesanger | Locustella naevia | Fugle |
| 151 | Grønbenet rørhøne | Gallinula chloropus | Fugle |
| 152 | Grå fluesnapper | Muscicapa striata | Fugle |
| 153 | Gråand | Anas platyrhynchos | Fugle |
| 154 | Grågås | Anser anser | Fugle |
| 155 | Gråkrage | Corvus cornix | Fugle |
| 156 | Gråstrubet lappedykker | Podiceps grisegena | Fugle |
| 157 | Gul vipstjert | Motacilla flava | Fugle |
| 158 | Gulbug | Hippolais icterina | Fugle |
| 159 | Gulspurv | Emberiza citrinella | Fugle |
| 160 | Gærdesanger | Sylvia curruca | Fugle |
| 161 | Gærdesmutte | Troglodytes troglodytes | Fugle |
| 162 | Gøg | Cuculus canorus | Fugle |
| 163 | Havesanger | Sylvia borin | Fugle |
| 164 | Havlit | Clangula hyemalis | Fugle |
| 165 | Havørn | Haliaeetus albicilla | Fugle |
| 166 | Hedehøg | Circus pygargus | Fugle |
| 167 | Huldue | Columba oenas | Fugle |
| 168 | Hvepsevåge | Pernis apivorus | Fugle |
| 169 | Hvid vipstjert | Motacilla alba | Fugle |
| 170 | Hættemåge | Chroicocephalus ridibundus | Fugle |
| 171 | Isfugl | Alcedo atthis | Fugle |
| 172 | Karmindompap | Carpodacus erythrinus | Fugle |
| 173 | Knarand | Anas strepera | Fugle |
| 174 | Knopsvane | Cygnus olor | Fugle |
| 175 | Krikand | Anas crecca | Fugle |
| 176 | Kærsanger | Acrocephalus palustris | Fugle |
| 177 | Landsvale | Hirundo rustica | Fugle |
| 178 | Lille lappedykker | Tachybaptus ruficollis | Fugle |
| 179 | Lille rørvagtel | Porzana parva | Fugle |
| 180 | Lærkefalk | Falco subbuteo | Fugle |
| 181 | Løvsanger | Phylloscopus trochilus | Fugle |
| 182 | Mudderklire | Actitis hypoleucos | Fugle |
| 183 | Munk | Sylvia atricapilla | Fugle |
| 184 | Mursejler | Apus apus | Fugle |
| 185 | Musvit | Parus major | Fugle |
| 186 | Musvåge | Buteo buteo | Fugle |
| 187 | Nøddekrige | Nucifraga caryocatactes | Fugle |
| 188 | Pibeand | Anas penelope | Fugle |
| 189 | Pirol | Oriolus oriolus | Fugle |
| 190 | Pungmejse | Remiz pendulinus | Fugle |
| 191 | Ringdrossel | Turdus torquatus | Fugle |
| 192 | Ringdue | Columba palumbus | Fugle |
| 193 | Rovterne | Hydroprogne caspia | Fugle |
| 194 | Rød glente | Milvus milvus | Fugle |
| 195 | Rødhals | Erithacus rubecula | Fugle |
| 196 | Rødrygget tornskade | Lanius collurio | Fugle |
| 197 | Rødstjert | Phoenicurus phoenicurus | Fugle |
| 198 | Rødstrubet piber | Anthus cervinus | Fugle |
| 199 | Rørdrum | Botaurus stellaris | Fugle |
| 200 | Rørhøg | Circus aeruginosus | Fugle |
| 201 | Rørsanger | Acrocephalus scirpaceus | Fugle |
| 202 | Rørspurv | Emberiza schoeniclus | Fugle |
| 203 | Sanglærke | Alauda arvensis | Fugle |
| 204 | Silkehale | Bombicilla garrulus | Fugle |
| 205 | Sivsanger | Acrocephalus schoenobaenus | Fugle |
| 206 | Skarv | Phalacrocorax carbo | Fugle |
| 207 | Skeand | Anas clypeata | Fugle |
| 208 | Skestork | Platalea leucorodia | Fugle |
| 209 | Skovsanger | Phylloscopus sibilatrix | Fugle |
| 210 | Sort stork | Ciconia nigra | Fugle |
| 211 | Sortkrage | Corvus corone | Fugle |
| 212 | Sortstrubet lom | Gavia arctica | Fugle |
| 213 | Spurvehøg | Accipiter nisus | Fugle |
| 214 | Stenpikker | Oenanthe oenanthe | Fugle |
| 215 | Steppehøg | Circus macrourus | Fugle |
| 216 | Stor tornskade | Lanius excubitor | Fugle |
| 217 | Stormmåge | Larus canus | Fugle |
| 218 | Strandskade | Haematopus ostralegus | Fugle |
| 219 | Stær | Sturnus vulgaris | Fugle |
| 220 | Sumpmejse | Poecile palustris | Fugle |
| 221 | Svaleklire | Tringa ochropus | Fugle |
| 222 | Svanegås | Anser cygnoides | Fugle |
| 223 | Sølvhejre | Ardea alba | Fugle |
| 224 | Sølvmåge | Larus argentatus | Fugle |
| 225 | Taffeland | Aythya ferina | Fugle |
| 226 | Toppet lappedykker | Podiceps cristatus | Fugle |
| 227 | Tornirisk | Carduelis cannabina | Fugle |
| 228 | Tornsanger | Sylvia communis | Fugle |
| 229 | Trane | Grus grus | Fugle |
| 230 | Tredækker | Gallinago media | Fugle |
| 231 | Troldand | Aythya fuligula | Fugle |
| 232 | Tårnfalk | Falco tinnunculus | Fugle |
| 233 | Vandrefalk | Falco peregrinus | Fugle |
| 234 | Vandrikse | Rallus aquaticus | Fugle |
| 235 | Vibe | Vanellus vanellus | Fugle |
| 236 | Almindelig markgræshoppe | Chorthippus brunneus | Græshopper |
| 237 | Almindelig/Syngende Markgræshoppe | Chorthippus brunneus/biguttulus | Græshopper |
| 238 | Buskgræshoppe | Pholidoptera griseoptera | Græshopper |

| | | | |
|-----|----------------------------------|--|------------|
| 239 | Chorthippus sp. | Chorthippus sp. | Græshopper |
| 240 | Cikadegræshoppe | Metrioptera roeseli | Græshopper |
| 241 | Enggræshoppe | Chorthippus parallelus | Græshopper |
| 242 | Sivgræshoppe | Conocephalus dorsalis | Græshopper |
| 243 | Stor grøn løvgræshoppe | Tettigonia viridissima | Græshopper |
| 244 | Almindelig hedelibel | Sympetrum vulgatum | Guldsmede |
| 245 | Almindelig kobbervandnymfe | Lestes sponsa | Guldsmede |
| 246 | Almindelig vandnymfe | Enallagma cyathigerum | Guldsmede |
| 247 | Blodrød hedelibel | Sympetrum sanguineum | Guldsmede |
| 248 | Blå libel | Libellula depressa | Guldsmede |
| 249 | Blå mosaikguldsmed | Aeshna cyanea | Guldsmede |
| 250 | Efterårs-mosaikguldsmed | Aeshna mixta | Guldsmede |
| 251 | Firepletet libel | Libellula quadrimaculata | Guldsmede |
| 252 | Flagermus-vandnymfe | Coenagrion pulchellum | Guldsmede |
| 253 | Grøn smaragdlibel | Cordulia aenea | Guldsmede |
| 254 | Gulvinget hedelibel | Sympetrum flaveolum | Guldsmede |
| 255 | Hestesko-vandnymfe | Coenagrion puella | Guldsmede |
| 256 | Håret mosaikguldsmed | Brachytron pratense | Guldsmede |
| 257 | Kileplet-mosaikguldsmed | Aeshna isoceles | Guldsmede |
| 258 | Lille røddøjet vandnymfe | Erythromma viridulum | Guldsmede |
| 259 | Røddøjet vandnymfe | Erythromma najas | Guldsmede |
| 260 | Sortmærket kobber-vandnymfe | Lestes dryas | Guldsmede |
| 261 | Stor blåpil | Orthetrum cancellatum | Guldsmede |
| 262 | Stor farvevandnymfe | Ischnura elegans | Guldsmede |
| 263 | Stor hedelibel | Sympetrum striolatum | Guldsmede |
| 264 | Stor kejserguldsmed | Anax imperator | Guldsmede |
| 265 | Sydlig kobbervandnymfe | Lestes barbarus | Guldsmede |
| 266 | Aften-pragstjerne | Silene latifolia ssp. alba | Karplanter |
| 267 | Ager-padderok | Equisetum arvense | Karplanter |
| 268 | Ager-snerle | Convolvulus arvensis | Karplanter |
| 269 | Ager-svinemælk | Sonchus arvensis | Karplanter |
| 270 | Ager-tidsel | Cirsium arvense | Karplanter |
| 271 | Ahorn | Acer pseudoplatanus | Karplanter |
| 272 | Almindelig agermåne | Agrimonia eupatoria | Karplanter |
| 273 | Almindelig bjørneklo | Heracleum sphondylium ssp. sphondylium | Karplanter |
| 274 | Almindelig brunelle | Prunella vulgaris | Karplanter |
| 275 | Almindelig draphavre | Arrhenatherum elatius var. elatius | Karplanter |
| 276 | Almindelig gedeblad | Lonicera periclymenum | Karplanter |
| 277 | Almindelig gærde-vikke | Vicia sepium var. sepium | Karplanter |
| 278 | Almindelig hulsvøb | Chaerophyllum temulum | Karplanter |
| 279 | Almindelig hundegræs | Dactylis glomerata ssp. glomerata | Karplanter |
| 280 | Almindelig hvidtjørn | Crataegus laevigata | Karplanter |
| 281 | Almindelig hylde | Sambucus nigra | Karplanter |
| 282 | Almindelig hønsetarm | Cerastium fontanum ssp. vulgare var. vulgare | Karplanter |
| 283 | Almindelig kamgræs | Cynosurus cristatus | Karplanter |
| 284 | Almindelig knopurt | Centaurea jacea | Karplanter |
| 285 | Almindelig kongepen | Hypochoeris radicata | Karplanter |
| 286 | Almindelig kvik | Elytrigia repens | Karplanter |
| 287 | Almindelig kællingetand | Lotus corniculatus | Karplanter |
| 288 | Almindelig lungeurt | Pulmonaria obscura | Karplanter |
| 289 | Almindelig mangeløv | Dryopteris filix-mas | Karplanter |
| 290 | Almindelig mjøddurt | Filipendula ulmaria | Karplanter |
| 291 | Almindelig Pimpinelle | Pimpinella saxifraga | Karplanter |
| 292 | Almindelig rapgræs | Poa trivialis | Karplanter |
| 293 | Almindelig røllike | Achillea millefolium | Karplanter |
| 294 | Almindelig salturt | Salicornia europaea | Karplanter |
| 295 | Almindelig Sumpstrå | Eleocharis palustris ssp. vulgaris | Karplanter |
| 296 | Almindelig svinemælk | Sonchus oleraceus | Karplanter |
| 297 | Almindelig torskemund | Linaria vulgaris | Karplanter |
| 298 | Almindelig vej-pileurt | Polygonum aviculare ssp. aviculare | Karplanter |
| 299 | Arctium nemorosum ssp. nemorosum | Arctium nemorosum ssp. nemorosum | Karplanter |
| 300 | Avnbøg | Carpinus betulus | Karplanter |
| 301 | Bakke-forglemmigej | Myosotis ramosissima | Karplanter |
| 302 | Benved | Euonymus europaeus | Karplanter |
| 303 | Bidende Ranunkel | Ranunculus acris | Karplanter |
| 304 | Billebo-klaseskærm | Oenanthe aquatica | Karplanter |
| 305 | Bittersød Natskygge | Solanum dulcamara var. dulcamara | Karplanter |
| 306 | Bjørneklo | Heracleum sphondylium | Karplanter |
| 307 | Blød hejre | Bromus hordeaceus | Karplanter |
| 308 | Blød storkenæb | Geranium molle | Karplanter |
| 309 | Blågrøn gåsefod | Chenopodium glaucum | Karplanter |
| 310 | Blågrøn kogleaks | Schoenoplectus tabernaemontani | Karplanter |
| 311 | Blågrøn star | Carex flacca | Karplanter |
| 312 | Blågrå siv | Juncus inflexus | Karplanter |
| 313 | Blåhat | Knautia arvensis | Karplanter |
| 314 | Blåtop | Molinia caerulea | Karplanter |
| 315 | Bredbladet dunhammer | Typha latifolia | Karplanter |
| 316 | Bredbladet timian | Thymus pulegioides | Karplanter |
| 317 | Brombær | Rubus sect. Rubus | Karplanter |
| 318 | Bukketorn | Lycium barbarum | Karplanter |
| 319 | Burre-snerre | Galium aparine | Karplanter |
| 320 | Butblomstret siv | Juncus subnodulosus | Karplanter |
| 321 | Bævreasp | Populus tremula | Karplanter |
| 322 | Børstebladet vandaks | Stuckenia pectinata | Karplanter |
| 323 | Børstehåret brombær | Rubus radula | Karplanter |
| 324 | Cikorie | Cichorium intybus | Karplanter |
| 325 | Dansk Arum | Arum alpinum ssp. danicum | Karplanter |
| 326 | Djævelsbid | Succisa pratensis | Karplanter |
| 327 | Dunet dueurt | Epilobium parviflorum | Karplanter |
| 328 | Dunet havre | Helictotrichon pubescens | Karplanter |
| 329 | Dunet steffensurt | Circaea lutetiana | Karplanter |
| 330 | Enblomstret flitteraks | Melica uniflora | Karplanter |
| 331 | Eng-brandbæger | Senecio jacobaea | Karplanter |
| 332 | Éngriflet hvidtjørn | Crataegus monogyna | Karplanter |
| 333 | Eng-rotte hale | Phleum pratense ssp. pratense | Karplanter |
| 334 | Eng-rørhvene | Calamagrostis canescens | Karplanter |
| 335 | Enskælet sumpstrå | Eleocharis uniglumis | Karplanter |
| 336 | Enårig rapgræs | Poa annua | Karplanter |
| 337 | Feber-nellikero | Geum urbanum | Karplanter |
| 338 | Fersken-Pileurt | Persicaria maculosa | Karplanter |
| 339 | Fladstrået siv | Juncus compressus | Karplanter |
| 340 | Fliget vejbred | Plantago coronopus | Karplanter |
| 341 | Fløjlsgræs | Holcus lanatus | Karplanter |
| 342 | Foder-Vikke | Vicia sativa | Karplanter |
| 343 | Følfod | Tussilago farfara | Karplanter |
| 344 | Gaffel-vortemælk | Euphorbia peplus | Karplanter |
| 345 | Gedeskæg s.l. | Tragopogon pratensis s.l. | Karplanter |
| 346 | Glanskapslet siv | Juncus articulatus | Karplanter |
| 347 | Glat burre | Arctium lappa | Karplanter |
| 348 | Glat hunde-rose | Rosa canina ssp. canina | Karplanter |
| 349 | Glat vejbred | Plantago major ssp. major | Karplanter |
| 350 | Glat ærenpris | Veronica serpyllifolia | Karplanter |
| 351 | Grenet Pindsvineknap | Sparganium erectum s.l. | Karplanter |
| 352 | Græsbladet fladstjerne | Stellaria graminea | Karplanter |
| 353 | Grå-bykke | Artemisia vulgaris | Karplanter |
| 354 | Gul fladbælg | Lathyrus pratensis | Karplanter |
| 355 | Gul iris | Iris pseudacorus | Karplanter |
| 356 | Gul kløver | Trifolium campestre | Karplanter |
| 357 | Gærde-vikke | Vicia sepium | Karplanter |
| 358 | Gåsepotentil | Argentina anserina | Karplanter |

| | | | |
|-----|---------------------------|---------------------------------------|------------|
| 359 | Håre-kløver | Trifolium arvense | Karplanter |
| 360 | Håremad | Lapsana communis | Karplanter |
| 361 | Hassel | Corylus avellana | Karplanter |
| 362 | Hasselbrombær | Rubus sect. Corylifolii | Karplanter |
| 363 | Havtorn | Hippophaë rhamnoides | Karplanter |
| 364 | Hestehale | Hippuris vulgaris | Karplanter |
| 365 | Hindbær | Rubus idaeus | Karplanter |
| 366 | Hjortetrøst | Eupatorium cannabinum | Karplanter |
| 367 | Horse-tidsel | Cirsium vulgare | Karplanter |
| 368 | Hulkravet kodriver | Primula veris | Karplanter |
| 369 | Hulrodet lærkespore | Corydalis cava | Karplanter |
| 370 | Humle | Humulus lupulus | Karplanter |
| 371 | Humle-sneglebælg | Medicago lupulina | Karplanter |
| 372 | Hundegræs | Dactylis glomerata | Karplanter |
| 373 | Hundepersille | Aethusa cynapium | Karplanter |
| 374 | Hvas avneknippe | Cladium mariscus | Karplanter |
| 375 | Hvas randfrø | Torilis japonica | Karplanter |
| 376 | Hvid snerre | Galium mollugo | Karplanter |
| 377 | Hvidgul snerre | Galium x pomeranicum | Karplanter |
| 378 | Hvid-kløver | Trifolium repens | Karplanter |
| 379 | Hyrdetaske | Capsella bursa-pastoris | Karplanter |
| 380 | Hæk-berberis | Berberis thunbergii | Karplanter |
| 381 | Høst-borst | Leontodon autumnalis | Karplanter |
| 382 | Høst-rødtop | Odontites vulgaris | Karplanter |
| 383 | Hårfliget vandranunkel | Ranunculus aquatilis var. diffusus | Karplanter |
| 384 | Japan-Pileurt | Fallopia japonica | Karplanter |
| 385 | Jordbær-kløver | Trifolium fragiferum | Karplanter |
| 386 | Kattehale | Lythrum salicaria | Karplanter |
| 387 | Kløftet storkenæb | Geranium dissectum | Karplanter |
| 388 | Knold-ranunkel | Ranunculus bulbosus | Karplanter |
| 389 | Korbær | Rubus caesius | Karplanter |
| 390 | Kornet stenbræk | Saxifraga granulata | Karplanter |
| 391 | Korn-valmue | Papaver rhoeas | Karplanter |
| 392 | Kors-andemad | Lemna trisulca | Karplanter |
| 393 | Korsknap | Glechoma hederacea | Karplanter |
| 394 | Kruset skræppe | Rumex crispus | Karplanter |
| 395 | Kruset vandaks | Potamogeton crispus | Karplanter |
| 396 | Krybende potentil | Potentilla reptans | Karplanter |
| 397 | Kryb-Hvene | Agrostis stolonifera var. stolonifera | Karplanter |
| 398 | Kæmpe-svingel | Festuca gigantea | Karplanter |
| 399 | Kær-galtetand | Stachys palustris | Karplanter |
| 400 | Kær-padderok | Equisetum palustre | Karplanter |
| 401 | Kær-ranunkel | Ranunculus flammula | Karplanter |
| 402 | Kær-svinemælk | Sonchus palustris | Karplanter |
| 403 | Kær-tidsel | Cirsium palustre | Karplanter |
| 404 | Kær-trehage | Triglochin palustris | Karplanter |
| 405 | Lancet-pil | Salix caprea x viminalis | Karplanter |
| 406 | Lancet-vejbred | Plantago lanceolata | Karplanter |
| 407 | Lav ranunkel | Ranunculus repens | Karplanter |
| 408 | Liden andemad | Lemna minor | Karplanter |
| 409 | Liden klokke | Campanula rotundifolia | Karplanter |
| 410 | Lugtløs kamille | Tripleurospermum perforatum | Karplanter |
| 411 | Lund-rapgræs | Poa nemoralis | Karplanter |
| 412 | Lyse-siv | Juncus effusus | Karplanter |
| 413 | Læge-baldrian | Valeriana officinalis | Karplanter |
| 414 | Løggarse | Alliaria petiolata | Karplanter |
| 415 | Lådden dueurt | Epilobium hirsutum | Karplanter |
| 416 | Maj-gøgeurt | Dactylorhiza majalis ssp. majalis | Karplanter |
| 417 | Manna-sødgræs | Glyceria fluitans | Karplanter |
| 418 | Mark-frytle | Luzula campestris | Karplanter |
| 419 | Mark-tusindgylden | Centaurium erythraea var. erythraea | Karplanter |
| 420 | Merian | Origanum vulgare | Karplanter |
| 421 | Mistelten | Viscum album | Karplanter |
| 422 | Mose-bunke | Deschampsia cespitosa | Karplanter |
| 423 | Muse-vikke | Vicia cracca | Karplanter |
| 424 | Navr | Acer campestre | Karplanter |
| 425 | Nikkende brøndsel | Bidens cernua | Karplanter |
| 426 | Nælde-klokke | Campanula trachelium | Karplanter |
| 427 | Nøgle-skræppe | Rumex conglomeratus | Karplanter |
| 428 | Prikbladet perikon | Hypericum perforatum | Karplanter |
| 429 | Pyrenæisk storkenæb | Geranium pyrenaicum | Karplanter |
| 430 | Rejnfan | Tanacetum vulgare | Karplanter |
| 431 | Ru svinemælk | Sonchus asper | Karplanter |
| 432 | Rundbladet brombær | Rubus vestitus | Karplanter |
| 433 | Rød arve | Anagallis arvensis | Karplanter |
| 434 | Rød svingel | Festuca rubra | Karplanter |
| 435 | Rød-kløver | Trifolium pratense | Karplanter |
| 436 | Samel | Samolus valerandi | Karplanter |
| 437 | Sanikel | Sanicula europaea | Karplanter |
| 438 | Skive-kamille | Matricaria matricarioides | Karplanter |
| 439 | Skov-elm | Ulmus glabra | Karplanter |
| 440 | Skov-galtetand | Stachys sylvatica | Karplanter |
| 441 | Skov-gøgeurt | Dactylorhiza maculata ssp. fuchsii | Karplanter |
| 442 | Skov-skræppe | Rumex sanguineus | Karplanter |
| 443 | Skov-star | Carex sylvatica | Karplanter |
| 444 | Skov-stilkaks | Brachypodium sylvaticum | Karplanter |
| 445 | Skov-æble | Malus sylvestris | Karplanter |
| 446 | Skærm-vortemælk | Euphorbia helioscopia | Karplanter |
| 447 | Skør-pil | Salix fragilis | Karplanter |
| 448 | Slangehoved | Echium vulgare | Karplanter |
| 449 | Slåen | Prunus spinosa | Karplanter |
| 450 | Smalbladet dunhammer | Typha angustifolia | Karplanter |
| 451 | Smalbladet høgeurt | Hieracium umbellatum | Karplanter |
| 452 | Smalbladet vikke | Vicia sativa ssp. nigra | Karplanter |
| 453 | Smålfiget brandbæger | Senecio erucifolius | Karplanter |
| 454 | Snerle-pileurt | Fallopia convolvulus | Karplanter |
| 455 | Sødfrugtet Pindsvi-neknop | Sparganium erectum ssp. erectum | Karplanter |
| 456 | Sort Natskygge | Solanum nigrum | Karplanter |
| 457 | Spinkel vandaks | Potamogeton pusillus | Karplanter |
| 458 | Spyd-mælde | Atriplex prostrata | Karplanter |
| 459 | Stikkelsbær | Ribes uva-crispa | Karplanter |
| 460 | Stilk-eg | Quercus robur | Karplanter |
| 461 | Stinkende storkenæb | Geranium robertianum | Karplanter |
| 462 | Stivhåret ranunkel | Ranunculus sardous | Karplanter |
| 463 | Stor fladstjerne | Stellaria holostea | Karplanter |
| 464 | Stor knopurt | Centaurea scabiosa | Karplanter |
| 465 | Stor nælde | Urtica dioica | Karplanter |
| 466 | Storblomstret kodriver | Primula vulgaris | Karplanter |
| 467 | Storkronet ærenpris | Veronica persica | Karplanter |
| 468 | Strand-bede | Beta vulgaris ssp. maritima | Karplanter |
| 469 | Strand-engelskræs | Armeria maritima ssp. maritima | Karplanter |
| 470 | Strand-gulerod | Daucus carota ssp. gummifer | Karplanter |
| 471 | Strand-karse | Lepidium latifolium | Karplanter |
| 472 | Strand-kogleaks | Schoenoplectus maritimus | Karplanter |
| 473 | Strandkål | Crabwe maritima | Karplanter |
| 474 | Strand-loppeurt | Pulicaria dysenterica | Karplanter |
| 475 | Strand-mælde | Atriplex littoralis | Karplanter |
| 476 | Strand-vandranunkel | Ranunculus peltatus ssp. baudotii | Karplanter |
| 477 | Sump-forglemmigej | Myosotis laxa ssp. caespitosa | Karplanter |
| 478 | Sværtevæld | Lycopus europaeus | Karplanter |
| 479 | Svømmende vandaks | Potamogeton natans | Karplanter |
| 480 | Sylt-star | Carex otrubae | Karplanter |

| | | | | | | | |
|-----|------------------------|---|----------------|-----|------------------------|--------------------------------|----------------|
| 481 | Sæbeurt | <i>Saponaria officinalis</i> | Karplanter | 544 | Hvidrandet jordugle | <i>Ochroleuca plecta</i> | Natsommerfugle |
| 482 | Sød astragal | <i>Astragalus glycyphyllos</i> | Karplanter | 545 | Hvidvingemåler | <i>Siona lineata</i> | Natsommerfugle |
| 483 | Sød æble | <i>Malus domestica</i> | Karplanter | 546 | Hvidåret græsugle | <i>Tholera decimatis</i> | Natsommerfugle |
| 484 | Sølv-Potentil coll. | <i>Potentilla argentea</i> coll. | Karplanter | 547 | Jordbær-bladmåler | <i>Dysstroma truncata</i> | Natsommerfugle |
| 485 | Tagrør | <i>Phragmites australis</i> | Karplanter | 548 | Kamelspinder | <i>Ptilodon capucina</i> | Natsommerfugle |
| 486 | Tandet sødgræs | <i>Glyceria declinata</i> | Karplanter | 549 | Kartoffelborer | <i>Hydraecia micacea</i> | Natsommerfugle |
| 487 | Tandrod | <i>Cardamine bulbifera</i> | Karplanter | 550 | Kræmmerhusgræsugle | <i>Mythimna conigera</i> | Natsommerfugle |
| 488 | Tigger-ranunkel | <i>Ranunculus sceleratus</i> | Karplanter | 551 | Kulturrosevikler | <i>Notocelia rosaeacolana</i> | Natsommerfugle |
| 489 | Tråd-ærenpris | <i>Veronica filiformis</i> | Karplanter | 552 | Kæmpeprydvinge | <i>Harpella forcicella</i> | Natsommerfugle |
| 490 | Tudse-siv | <i>Juncus bufonius</i> | Karplanter | 553 | Lille penselspinder | <i>Orgyia antiqua</i> | Natsommerfugle |
| 491 | Tusindfryd | <i>Bellis perennis</i> | Karplanter | 554 | Lille vinsværmer | <i>Deilephila porcellus</i> | Natsommerfugle |
| 492 | Tveskægget ærenpris | <i>Veronica chamaedrys</i> | Karplanter | 555 | Lille å-ugle | <i>Rivula sericealis</i> | Natsommerfugle |
| 493 | Tykbladet mælde | <i>Atriplex glabriuscula</i> | Karplanter | 556 | Lundmåler | <i>Hemitea aestivaria</i> | Natsommerfugle |
| 494 | Tykbladet ærenpris | <i>Veronica beccabunga</i> | Karplanter | 557 | Løvskovslanghornsmøl | <i>Nemophora degeerella</i> | Natsommerfugle |
| 495 | Vand-mynte | <i>Mentha aquatica</i> | Karplanter | 558 | Monopis monachella | <i>Monopis monachella</i> | Natsommerfugle |
| 496 | Vand-pileurt | <i>Persicaria amphibia</i> | Karplanter | 559 | Mørksømmet smutugle | <i>Noctua interjecta</i> | Natsommerfugle |
| 497 | Vand-skræppe | <i>Rumex hydrolapathum</i> | Karplanter | 560 | Måneplet | <i>Phalera bucephala</i> | Natsommerfugle |
| 498 | Vand-ærenpris | <i>Veronica catenata</i> | Karplanter | 561 | Natsvalehale | <i>Ourapteryx sambucaria</i> | Natsommerfugle |
| 499 | Vendend-Ærenpris s.l. | <i>Veronica hederifolia</i> | Karplanter | 562 | Oktergul bladmåler | <i>Campogramma bilineata</i> | Natsommerfugle |
| 500 | Vejbred-skeblad | <i>Alisma plantago-aquatica</i> | Karplanter | 563 | Perikonmåler | <i>Apocera efformata</i> | Natsommerfugle |
| 501 | Vild gulrod | <i>Daucus carota</i> ssp. <i>carota</i> | Karplanter | 564 | Pile-jordfarveugle | <i>Agrochola lota</i> | Natsommerfugle |
| 502 | Vild kørvel | <i>Anthriscus sylvestris</i> | Karplanter | 565 | Pileringmåler | <i>Cyclophora pendularia</i> | Natsommerfugle |
| 503 | Vild løg | <i>Allium oleraceum</i> | Karplanter | 566 | Polygon-ugle | <i>Opigena polygona</i> | Natsommerfugle |
| 504 | Vingefrøet hindeknæ | <i>Spergularia media</i> | Karplanter | 567 | Poppelporcelænsspinder | <i>Pheosia tremula</i> | Natsommerfugle |
| 505 | Vinge-pileurt | <i>Fallopia dumetorum</i> | Karplanter | 568 | Pyramideugle | <i>Amphipyra pyramidea</i> | Natsommerfugle |
| 506 | Vår-gæslingeblomst | <i>Erophila verna</i> | Karplanter | 569 | Pyrausta despicata | <i>Pyrausta despicata</i> | Natsommerfugle |
| 507 | Ægbladet fliglæbe | <i>Neottia ovata</i> | Karplanter | 570 | Rusten græsugle | <i>Mythimna ferrago</i> | Natsommerfugle |
| 508 | Ægte påskelilje | <i>Narcissus pseudonarcissus</i> | Karplanter | 571 | Rød jordbærvikler | <i>Celypha lacunana</i> | Natsommerfugle |
| 509 | Skovfirben | <i>Zootoca vivipara</i> | Krybdyr | 572 | Satellitugle | <i>Eupsilia transversa</i> | Natsommerfugle |
| 510 | Snog | <i>Natrix natrix</i> | Krybdyr | 573 | Silkevinge | <i>Cilix glaucata</i> | Natsommerfugle |
| 511 | Almindelig væggelav | <i>Xanthoria parietina</i> | Laver | 574 | Simulant ugle | <i>Rhyacia simulans</i> | Natsommerfugle |
| 512 | Bølget krybstjerne | <i>Plagiomnium undulatum</i> | Mosser | 575 | Skov-løvmåler | <i>Idaea biselata</i> | Natsommerfugle |
| 513 | Kær-seglmos | <i>Drepanocladus aduncus</i> | Mosser | 576 | Skov-spidsugle | <i>Ipimorpha subtusa</i> | Natsommerfugle |
| 514 | Rød hornrand | <i>Ceratodon purpureus</i> | Mosser | 577 | Skræpperodæder | <i>Triodia sylvina</i> | Natsommerfugle |
| 515 | Agatugle | <i>Phlogophora meticulosa</i> | Natsommerfugle | 578 | Snerlesværmer | <i>Agrius convolvuli</i> | Natsommerfugle |
| 516 | Agriphila geniculea | <i>Agriphila geniculea</i> | Natsommerfugle | 579 | Sortprikket græsugle | <i>Leucania obsoleta</i> | Natsommerfugle |
| 517 | Almindelig bladmåler | <i>Epirrhoe alternata</i> | Natsommerfugle | 580 | Stor smutugle | <i>Noctua pronuba</i> | Natsommerfugle |
| 518 | Aske-septemberugle | <i>Aethmia centrago</i> | Natsommerfugle | 581 | Stor tandmåler | <i>Ennomos autumnaria</i> | Natsommerfugle |
| 519 | Berber-pyramideugle | <i>Amphipyra berbera</i> | Natsommerfugle | 582 | Syrenmåler | <i>Apeira syringaria</i> | Natsommerfugle |
| 520 | Blåbærugle | <i>Conistra vaccinii</i> | Natsommerfugle | 583 | Tagrørugle | <i>Arenostola phragmitidis</i> | Natsommerfugle |
| 521 | Bredvinget nældevikler | <i>Anthophila fabriciana</i> | Natsommerfugle | 584 | Tidseglvikler | <i>Agapeta hamana</i> | Natsommerfugle |
| 522 | Brun bjørnespinder | <i>Arctia caja</i> | Natsommerfugle | 585 | Tjørneugle | <i>Allophyes oxycanthae</i> | Natsommerfugle |
| 523 | Brun engugle | <i>Helotropha leucostigma</i> | Natsommerfugle | 586 | Toplettet seglvinge | <i>Watsonalla binaria</i> | Natsommerfugle |
| 524 | Brun seglvinge | <i>Drepana curvatula</i> | Natsommerfugle | 587 | Tvebånd-dagugle | <i>Deltote bankiana</i> | Natsommerfugle |
| 525 | Bynke-hætteugle | <i>Cucullia absinthii</i> | Natsommerfugle | 588 | Tvepletlet bladmåler | <i>Mesotype didymata</i> | Natsommerfugle |
| 526 | Cirkel-jordfarveugle | <i>Agrochola circellaris</i> | Natsommerfugle | 589 | Tørstetræblomstmåler | <i>Acasis viretata</i> | Natsommerfugle |
| 527 | Det sorte I | <i>Apamea epomidion</i> | Natsommerfugle | 590 | Udelt messingugle | <i>Diachrysa stenochrysis</i> | Natsommerfugle |
| 528 | Dichrorampha sp. | <i>Dichrorampha</i> sp. | Natsommerfugle | 591 | Violet tiggerugle | <i>Diarsia brunnea</i> | Natsommerfugle |
| 529 | Drømme-mus | <i>Caradrina morpheus</i> | Natsommerfugle | 592 | Ypsilonugle | <i>Agrotis ipsilon</i> | Natsommerfugle |
| 530 | Duehale | <i>Macroglossum stellatarum</i> | Natsommerfugle | 593 | Ærteugle | <i>Ceramica pisi</i> | Natsommerfugle |
| 531 | Firbåndet bladmåler | <i>Xanthorhoe quadrifasiata</i> | Natsommerfugle | 594 | Åkandehalvmøl | <i>Elophila nymphaeata</i> | Natsommerfugle |
| 532 | Frønnet landmand | <i>Agrotis puta</i> | Natsommerfugle | 595 | Acericerus heydenii | <i>Acericerus heydenii</i> | Næbmundede |
| 533 | Gammaugle | <i>Autographa gamma</i> | Natsommerfugle | 596 | Almindelig bugsømmer | <i>Sigara striata</i> | Næbmundede |
| 534 | Graphiphora augur | <i>Graphiphora augur</i> | Natsommerfugle | 597 | Almindelig bærtæge | <i>Dolyricor baccarum</i> | Næbmundede |
| 535 | Græsspinder | <i>Euthrix patoria</i> | Natsommerfugle | 598 | Almindelig rygsvømmer | <i>Notonecta glauca</i> | Næbmundede |
| 536 | Gråkantet engmåler | <i>Idaea fuscovenosa</i> | Natsommerfugle | 599 | Almindelig skumcikade | <i>Philaenus spumarius</i> | Næbmundede |
| 537 | Grå-snudeugle | <i>Herminia grisealis</i> | Natsommerfugle | 600 | Brakvandsrygsvømmer | <i>Notonecta viridis</i> | Næbmundede |
| 538 | Gul båndugle | <i>Noctua fimbriata</i> | Natsommerfugle | 601 | Bævreaspcikade | <i>Populicerus populi</i> | Næbmundede |
| 539 | Gulmærket glansugle | <i>Xestia xanthographa</i> | Natsommerfugle | 602 | Campyloneura virgula | <i>Campyloneura virgula</i> | Næbmundede |
| 540 | Halmugle | <i>Mythimna pallens</i> | Natsommerfugle | 603 | Dambugsvømmer | <i>Hesperocorixa linnæi</i> | Næbmundede |
| 541 | Humlerodæder | <i>Hepialus humuli</i> | Natsommerfugle | 604 | Dværgrygsvømmer | <i>Plea minutissima</i> | Næbmundede |
| 542 | Husmoderugle | <i>Scoliopteryx libatrix</i> | Natsommerfugle | 605 | Dværgskøjtøløber | <i>Microvelia reticulata</i> | Næbmundede |
| 543 | Hvid-punkt græsugle | <i>Mythimna albipuncta</i> | Natsommerfugle | 606 | Eupteryx thoulessi | <i>Eupteryx thoulessi</i> | Næbmundede |
| | | | | 607 | Grøn bredtæge | <i>Palomena prasina</i> | Næbmundede |

| | | | |
|-----|-----------------------------|------------------------------|--------------------|
| 608 | Gulbrystet skøjteløber | Gerris thoracicus | Næbmundede |
| 609 | Gulhåret blomstertæge | Polymerus unifasciatus | Næbmundede |
| 610 | Lucernetæge | Adelphocoris lineolatus | Næbmundede |
| 611 | Myrenymfetæge | Himacerus mirmicoides | Næbmundede |
| 612 | Phytocoris varipes | Phytocoris varipes | Næbmundede |
| 613 | Rejnfantæge | Megalocoleus tanaceti | Næbmundede |
| 614 | Rød kanttæge | Corizus hyoscyami | Næbmundede |
| 615 | Sigara limitata | Sigara limitata | Næbmundede |
| 616 | Sivbladloppe | Livia juncorum | Næbmundede |
| 617 | Skorpiontæge | Nepa cinerea | Næbmundede |
| 618 | Starskjoldtæge | Eurygaster testudinaria | Næbmundede |
| 619 | Stavtæge | Ranatra linearis | Næbmundede |
| 620 | Stor bugsvømmer | Corixa punctata | Næbmundede |
| 621 | Stor frøtæge | Rhyparochromus pini | Næbmundede |
| 622 | Stor løvtæge | Acanthosoma haemorrhoidale | Næbmundede |
| 623 | Stygnocoris rusticus | Stygnocoris rusticus | Næbmundede |
| 624 | Tandet skøjteløber | Gerris odontogaster | Næbmundede |
| 625 | Trepletet nældetæge | Liocoris tripustulatus | Næbmundede |
| 626 | Vandrøver | Ilyocoris cimicoides | Næbmundede |
| 627 | Grøn Frø | Pelophylax esculentus | Padder |
| 628 | Lille Vandsalamander | Lissotriton vulgaris | Padder |
| 629 | Spidssnudet Frø | Rana arvalis | Padder |
| 630 | Springfrø | Rana dalmatina | Padder |
| 631 | Stor Vandsalamander | Triturus cristatus | Padder |
| 632 | Almindelig spidsmus | Sorex araneus | Pattedyr |
| 633 | Hare | Lepus europaeus | Pattedyr |
| 634 | Ræv | Vulpes vulpes | Pattedyr |
| 635 | Rådyr | Capreolus capreolus | Pattedyr |
| 636 | Almindelig krabbederkerkop | Xysticus cristatus | Spindlere |
| 637 | Almindelig zebraederkerkop | Salticus scenicus | Spindlere |
| 638 | Aspegalmide | Phyllocoptes populi | Spindlere |
| 639 | Engjæger | Pardosa amentata | Spindlere |
| 640 | Flad hjulspinder | Nuctenea umbratica | Spindlere |
| 641 | Hornmejer | Phalangium opilio | Spindlere |
| 642 | Korsedderkop | Araneus diadematus | Spindlere |
| 643 | Krabbederkerkop sp. | Xysticus sp. | Spindlere |
| 644 | Kvadratederkop | Araneus quadratus | Spindlere |
| 645 | Orange vægmejer | Opilio canestrinii | Spindlere |
| 646 | Perleederkop | Enoplognatha ovata | Spindlere |
| 647 | Rød langbensmejer | Leiobunum rotundum | Spindlere |
| 648 | Sivhjulspinder | Larinioides cornutus | Spindlere |
| 649 | Skovflåt | Ixodes ricinus | Spindlere |
| 650 | Skovstavedderkop | Tetragnatha montana | Spindlere |
| 651 | Sort dværgederkop | Erigone atra | Spindlere |
| 652 | Ager-Champignon | Agaricus arvensis | Svampe |
| 653 | Ahorn-Rynkeplet | Rhytisma acerinum | Svampe |
| 654 | Candolles Mørkhat | Psathyrella candolleana | Svampe |
| 655 | Coleosporium tussilaginis | Coleosporium tussilaginis | Svampe |
| 656 | Kegle-Vokshat | Hygrocybe conica var. conica | Svampe |
| 657 | Skællet Stilkporesvamp | Polyporus squamosus | Svampe |
| 658 | Steffensurtrust | Puccinia circaeae | Svampe |
| 659 | Vårmusseron | Calocybe gambosa | Svampe |
| 660 | Almindelig dyndflue | Eristalis arbustorum | Tovingede insekter |
| 661 | Almindelig gødningsflue | Scathophaga stercoraria | Tovingede insekter |
| 662 | Almindelig kuglebærrerflue | Sphaerophoria scripta | Tovingede insekter |
| 663 | Almindelig sumpsvirreflue | Helophilus pendulus | Tovingede insekter |
| 664 | Bleg pragtvåbenflue | Stratiomys singularior | Tovingede insekter |
| 665 | Brakvands-dyndflue | Eristalinus aeneus | Tovingede insekter |
| 666 | Coenosia tigrina | Coenosia tigrina | Tovingede insekter |
| 667 | Cynomya mortuorum | Cynomya mortuorum | Tovingede insekter |
| 668 | Dobbeltbåndet svirreflue | Episyrphus balteatus | Tovingede insekter |
| 669 | Droneflue | Eristalis tenax | Tovingede insekter |
| 670 | Dyndflue ubest. | Eristalis sp. | Tovingede insekter |
| 671 | Foranderlig humlesvirreflue | Volucella bombylans | Tovingede insekter |
| 672 | Guldflye sp. | Lucilia sp. | Tovingede insekter |
| 673 | Guldklæg | Chrysops relictus | Tovingede insekter |
| 674 | Gulerodsgalmug | Kiefferia pericarpicola | Tovingede insekter |
| 675 | Gulfodet dyndflue | Eristalis pertinax | Tovingede insekter |
| 676 | Gulvinget flue | Mesembrina meridiana | Tovingede insekter |
| 677 | Gødnings-dyndflue | Eristalinus sepulchralis | Tovingede insekter |
| 678 | Hvidbåndet humlesvirreflue | Volucella pellucens | Tovingede insekter |
| 679 | Hvidpletlet agersvirreflue | Scaeva pyrastris | Tovingede insekter |
| 680 | Hybomitra sp. | Hybomitra sp. | Tovingede insekter |
| 681 | Hybrid-sumpsvirreflue | Helophilus hybridus | Tovingede insekter |
| 682 | Håret dyndflue | Eristalis intricaria | Tovingede insekter |
| 683 | Kålstankelben | Tipula oleracea | Tovingede insekter |
| 684 | Mark-dyndflue | Eristalis interrupta | Tovingede insekter |
| 685 | Mark-snabelsvirreflue | Rhingia campestris | Tovingede insekter |
| 686 | Mellemfluen Oskar | Tachina fera | Tovingede insekter |
| 687 | Morellia hortorum | Morellia hortorum | Tovingede insekter |
| 688 | Mosestankelben | Tipula paludosa | Tovingede insekter |
| 689 | Nældepunggalmug | Dasineura urticae | Tovingede insekter |
| 690 | Phania funesta | Phania funesta | Tovingede insekter |
| 691 | Pollenia sp. | Pollenia sp. | Tovingede insekter |
| 692 | Sarcophaga sp. | Sarcophaga sp. | Tovingede insekter |
| 693 | Skovhårmyg | Bibio marci | Tovingede insekter |
| 694 | Skovmyg sp. | Aedes sp. | Tovingede insekter |
| 695 | Stankelben ubest. | Tipulidae indet. | Tovingede insekter |
| 696 | Stikmyg ubest. | Culicidae indet. | Tovingede insekter |
| 697 | Stor danseflue | Empis tessellata | Tovingede insekter |
| 698 | Stor gødningsrovflue | Asilus crabroniformis | Tovingede insekter |
| 699 | Tabanus autumnalis | Tabanus autumnalis | Tovingede insekter |
| 700 | Agerhumle | Bombus pascuorum | Årevingede |
| 701 | Almindelig gede-hams | Vespula vulgaris | Årevingede |
| 702 | Almindelig sandhveps | Ammophila sabulosa | Årevingede |
| 703 | Bedegualg-hveps | Diplolepis rosae | Årevingede |
| 704 | Biulv | Philanthus triangulum | Årevingede |
| 705 | Colletes sp. | Colletes sp. | Årevingede |
| 706 | Honningbi | Apis mellifera | Årevingede |
| 707 | Humlebi sp. | Bombus sp. | Årevingede |
| 708 | Jordbi ubest. | Andrena sp. | Årevingede |
| 709 | Kurvsilkebi | Colletes similis | Årevingede |
| 710 | Lys jordhumle | Bombus lucorum | Årevingede |
| 711 | Marihønesnyltehveps | Dinocampus coccinellae | Årevingede |
| 712 | Pimpla rufipes | Pimpla rufipes | Årevingede |
| 713 | Pragtbuksebi | Dasypoda hirtipes | Årevingede |
| 714 | Rosenbladskærerbi | Megachile centuncularis | Årevingede |
| 715 | Stor gede-hams | Vespa crabro | Årevingede |